27ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7289 — 14 ԱՊՐԻԼ 1910 — ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

27 Avril 1910 — 27me année — N. 7289

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

Գրութիւնք եւ չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՈՐԲԵՐՈՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ» ԿԸ ՅԱՏԿԱՑՆԷ

1.— Ձեւրէ ծախուած իւրաքանչիւր «Արեւելք»ի վրայ մէկ փարա։— 2.— Վերաբացման թուականէն (14 դեկ.) յետոյ զանկի բաժանորդագրութեանց իւրաքանչիւրէն 10 դրս.— 3.— Իբր 800 ոսկի բերդին ուղեցած բաժանորդ. պահանջին 100ին 25 ը, այսինքն 200 ոսկի.— 4. Հարեւանիի ծանուցմանց ու մահագրի վրայ 20 ոսկի դրս — 5.— Թաղ. խարհուրդի, եկեղեցւոյ, պատարագի ծանուցմանց իւրաքանչիւրէն 5 դրս.

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՃՇԳՐԻՏ ԸՄԲՌՆՈՒՄԸ

Հայ աշխարհին համար խիստ կարեւոր և ուշագրաւ լուր մը արձանագրեց այս շաբթու օսմանեան մամուլը, ամէն լեզուով և գիրով, այն է թէ Կարնոյ մէջ Կիրճի Գաւառ կոչուած դրան առջեւը կախաղան հանուեցաւ զինուոր մը որ 1909 մարտ 31ի յետաշրջական դէպքին առնը սպանած էր խեղճ հայ դերձակ մը, մի միայն Հայ ըլլալուն համար, ինչպէս գրեց Լա Թիւրքիի։

Հայու մը սպանութեան համար իսլամի մը, այն ալ զինուորի մը մահուամբ պատժուիլը այնպիսի անսովոր գործողութիւն մըն է զոր գոնէ ներկայ ապրող Հայութիւնը առիթ ունեցած չէր տեսնելու երբեք բովանդակ Հայաստանի մէջ, ուր բիւրաւոր Հայեր սպաննուեցան մանաւանդ վերջին քառորդ դարու մէջ զոր իր թագաւորութեամբ պղծեց մարդահրէշն Համիտ։ Սահմանադրական կառավարութեան միայն վերապահած էր արդարութիւնը դրծադրելու այս պատիւը, զոր ուրախութեամբ կը հռչակենք ու նշան կը համարենք ոգիի այն մխիթարական բարեշրջութեանը՝ որ առաջ եկած է իսլամ հոգեբանութեան մէջ երկու տարիէ պակաս ժամանակէ ի վեր յորմէ հետէ Սահմանադրութիւնը հաստատուած է, զի սպաննուած Հայուն փոխարէն սպաննող իսլամը կախաղան հանելը ինքնին բարոյական, մտաւորական այնպիսի մեծ յեղափոխութիւն մըն է որ իրաւունք կուտայ մեզ իբրեւ չատ մեծ բարիքներ և չատ մեծ արդիւնքներ սպասել։

Կարնոյ Կիրճի Գաւառին առջեւը կախաղան հանուած զինուորին անչունչ մարմնոյն ճօճումը իբրեւ երեքարականութեան ալիքներու բեկբեկումը իր ազդեցութիւնը և զգայականութիւնը կը տարածէ բովանդակ հայրենակցութեան մէջ ամէն այն չրջանակներուն և տարրերուն վրայ, որոնք ցարդ մոքի անգամ չէին կրնար անցուցնել թէ Հայու մը փոխարէն իսլամ մը կրնայ կախուիլ երբեք, զի կը տեսնեն թէ մինչեւ իսկ իսլամ զինուորն ալ կրնայ կախուիլ երբ այդպիսի ոճիր մը գործէ։ Այս միակ օրինակը բիւր անգամ աւելի ազդեցիկ ու փրկարար ներգործութիւն կ'ընէ քան բիւրաւոր ծաղիկներ և կեցցէի աղաղակներ հաւասարութեան, արդարութեան և ազատութեան հասցէին ուղղուած, ինչպէս և քան բիւրաւոր ճառեր, քարոզներ և բանախօսութիւններ այդ մասով արտասանուած։ Հայը սպաննել, կողոպտել և բռնաբարել վարժուած վայրագ տարրերը բան մը չէին հասկնար այդ վերացական երեւոյթներէն, որոնք հովի ձայնի չափ անգամ չէին ազդեր իրենց ակամներուն, թող թէ մոքերնուն վրայ։

Այդպիսիներուն վրայ կախաղան միայն կ'ազդէ, և պատիւ սահմանադրական կառավարութեան որ այս դասը տուաւ անոնց, դաս բարեգործ, դաս հրահանգիչ և կրթիչ կ'արժէ իբրեւ պատմական թանկարժէք առարկաներ պահել յաւուրք թանգարանի մէջ այն գրիչները՝ որ ստորագրեցին մահուան այդ վճիռը Կարնոյ ու Պոլսոյ մէջ և այն չուանը՝ որ գործածուեցաւ նոյն զինուորը կախելու յօրինակ և ի խրատ իր նմաններուն։

Մենք և բոլոր մեզ պէս խորհողները կը հրճուինք Կարնոյ այս պատմական կախաղանին առջեւ ոչ թէ վրէժխնդրութեան յագեցման զգացումով, այլ այն ըմբռնումով թէ ասնիկա պիտի ծառայէ կրթելու և խրատելու վայրագ բնազդ ունեցող անոպայ տարրերը ու չարագործ ապարածները ետ կենալու մարդասպանութեան և նման ոճիրներէ։ Անշուշտ իրենք ալ եթէ ոչ այժմ անմիջապէս բայց ապագային մէջ ապահովաբար չուտ գոհ և ուրախ պիտի ըլլան իրենց ուրուած ներկայ բարեբարը դասէս, որ ինչ լալք ու ողբասութիւն ունենան անկէ խրատուելով վերջապէս ետ կենալու ոճրագործական արարքներէ, որոնց վախմանը եկած պէսք է համարեն քանի որ սահմանադրական է արդի կառավարութիւնը, որ կախաղան կը բարձրացնէ մարդասպանը ինչ ազգէ և կրօնքէ որ ըլլայ։

Այս գեղեցիկ ու ազդու դասը որ տրուեցաւ Կարնոյ մէջ՝ լեցուց ուրախութեամբ Օսմ. Սահմանադրութեան վրայ հաւատք ունեցող բոլոր սրտերը, զի դերազանց ապացոյցը տուաւ թէ հաւասարութիւնը իրապէս գործադրութեան մէջ է, իսլամին ու ոչ-իսլամին արիւնը միեւնոյն աչքով դիտուիլ սկսած է, և օրէնքին առջեւը այլ եւս տարբերութիւն ու խորութիւն չկայ այսուհետեւ օսմանեան ամէն տարրերու մասին։

Ցանի որ զեղծումները, թերութիւնները և օրինազանցութիւնները նշաւակելու կոչումը և իրաւունքն ունի մամուլը, ունի նաև պարտականութիւնը ի վեր հանելու և տարփոխելու օրինաց և արդարութեան ճըշմարիտ ու անաչառ կիրառութիւնը, որուն կարնոյ վերոհիշեալ կախաղանը դեղագոյն մէկ օրինակն ըլլալով, արդարութեան անխուսափելի պարտքը կը պահանջէր զայն եւս դասութեամբ ու ակամտաքով պանծացնել ի փառս Սահմանադրութեան, այն հաւատքով որ այսուհետեւ միշտ մեւեւնոյն անաչառութեամբ պիտի դատուին քաղաքացիները, զոր օրինակ սա վանայ Ակլճեվաղի վեց Հայերու սպաննիչները, որ սեղոյն բանան են, և յոյս ունինք թէ քիչ ատենէն անոնց ալ Վանայ բերդին առջեւը կախուելուն լուրը կ'առնենք։ Զի չեմ կըրնար հաւատալ թէ արդարութիւնը տարբեր կերպով ըմբռնուի կարնոյ մէջ և տարբեր կերպով Վանայ մէջ։ Մեկ քանի այսպիսի կախաղանները բաւական են որ դալլը և գառնը ի միասին ճարակին բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

ՄԱՐԿՈՍ ՆԱԼԲԱՆԴԱՆ

Մտածումներ

Յոգնութիւններու երկար օրի մը իրիկունին մէջ՝ պարտասած մարմինս հանգչեցուցած աթոռակին վրայ՝ թեւերուս մէջ կառնեմ գլուխս ու կը մտածեմ։

Առաւօտեան մինչեւ իրիկուան ապրած կեանքիս բոլոր դրուագները կ'անցնին առաջս ու ինծի կը պատմեն զիս։ Ինչ որ բոլոր անոնք իմ կեանքիս փուլերը չեն, կարծես կեանքս հիւսուած չէ անոնցմէ։

Մինչ են սա ժպիտները, որոնք իրմէ հեռու կը փախչին, սա խոսամալից ակնարկները, որոնք իրմէ անդին կը դառնան, սա չրթունքներու փսփսուքները, որոնք կը մարին իմ եռեւ։

Բոլոր անոնք, այո՛, բոլոր անոնք կը սիրեն իմ քովէս, առանց հոգիիս վրայ քանալու երբի աչխարհ մը, առանց միտքիս մէջ դնելու երեւակայութիւնները քաղցրութեան ու թռիչները երանութեան։

Որոնք են սա մարդերը, որոնք կը դիմեն հեռուստ երազներուն և դիրենք կանչող թեւերուն։ Որոնք են սա չղարշներու մէջ կորսուած հրապոյրի մարմնացումները, որոնցմէ ո՛վ գիտէ ինչ երջանկութիւններ պիտի բղխին այս իրիկուն։ Անոնց ամբողջը, այո՛, անոնց ամբողջը կ'անցնին քովէս, մինչ ես դիւանարի ամ պիտի ցուցընեն։ ոտքս ձեռքս պիտի խլնան։ «Բարթող աղա, աշխիկդ, Մագթաղինէդ, ան հրեշտակի պէս, խումբիդ սա Մագթաղինէդ ասոր» պիտի ըսեն, ամսոնի պիտի դան։ «Մտամամ, բան մը կ'ընենք» պիտի ըսեմ... աղէկէն աղէկին, էֆէնտիմ... հէ՛մ ասչափ տարի ապասեմ, հէ՛մ հանեմ ամ սանկ մէկոնուն տամ... չէ, չըլլա՛ր, վէսկլամ...

«Սա կնիկը, ինչ քիպար, ինչ ազնուական կիրկ պէ՛, կը մալաար մարդուկը, ոչ հարիւ կը հարցնէ, ոչ բան... չնորհքով քէլէփիր է. ուրկէ ուր ձեռքս անցաւ... փապրիքան փլեր է ըսեմ պիտի հանեսայ, նորէն չլնել ասոր պիտի ըսէ... Ո՞ւ կեցիր...

Բարթող աղա յանկարծ կանգ առաւ փողոցին մէջ, ուր մթնշաղին յետին մարմրուքները առապարներուն գիծերը կը հալեցնէին։ Հրաչալի գաղափար մը ծնած էր իր անարար գանկին մէջ։

«Կ'ըլլա՞յ մի չըլլար... սա Պէպէքին հին տունը փլեր է ըսեմ նէ՛... հեռու տեղ, կ'ելլայ կերթայ ամ կը նայի՞... ես երթայ նէ՛... ինչ խրեան բան կ'ըլլայ պէ՛. ամսէ ամիս երկու ոսկին ես կ'առնէի... Մագթաղինէնս ճէնէզը, թրախտման կ'ըլլար կը լմնար։ Կատարինէս... է՛հ, Մագթաղինէն անգարուելուն պէս Կատարինէիս Թրախտման հազը կ'ընէի...

ծօ ինչ կ'ըսես, Բարթիկ, սա բանը ընե՞մ. ամիսը երկու ոսկի, փարա՛ է պէ, փարա՛... Ա՛խ, կը չարունակեր հրէշը՝ ձեռքը օդին մէջ չարժելով, հանիսը «սա երկու հարիւր ոսկին առ սա տունը չենել տուր» ըսեր նէ, ծօ՛ ան ինչ պատուական բան կ'ըլլար... Երկու հարիւր ոսկին առնելուս պէս՝ տունով տեղով կիրկը կը դնէի, թող հանքին ալ Բարթող աղա փնտէր... ամա, երկու հարիւր ոսկի փարան ուրկէ պիտի գանայ ամ ինձի տայ... խենդին ալ մէկն է, մէկէն ի մէկ ելլայ ամ Պէպէք երթայ նէ փլած տունը տեսնելու. վա՛յ պապամ, խեր անիծուեցաւ գնաց. Բարթիկին թեքմէ մը տունէն դուրս. ենաքը, ինչ կ'ըլլայ վիճակս... աղջիկները ինչ կ'ընեն... չէ՛. չեղաւ, չըլլար, ըլլալիք բան չէ. գործերնիս կ'ալրենք. հիմակս հիմա ամսկ երթանք տէ... ասոր հինգ ոսկի զարկինք. քիչ փարա չէ. ով գիտէ, օրին մէկը տունը փլեր է ըսելու ալ կարգը կուգայ...»

Ու Բարթող աղա, վերջնականապէս որոշելով չգործադրել յղացած հոյակապ ծրագիրը, սկսաւ ուելի չուտ քալել չեբերի պէս երկար ու չոր բաղուկները երերցնելէն, ամէն մէկ քայլին գլխու հնամաչափ ատանումներով։ Հիմակ ա՛լ ուրիշ նիւթի վրայ կը մտածէր։

— Սա Ռուսիպէն եկած մարդը թոմաշ ինչ կ'ըսես, Բարթիկ, սա բանը ընե՞մ. ամիսը երկու ոսկի, փարա՛ է պէ, փարա՛... Ա՛խ, կը չարունակեր հրէշը՝ ձեռքը օդին մէջ չարժելով, հանիսը «սա երկու հարիւր ոսկին առ սա տունը չենել տուր» ըսեր նէ, ծօ՛ ան ինչ պատուական բան կ'ըլլար... Երկու հարիւր ոսկին առնելուս պէս՝ տունով տեղով կիրկը կը դնէի, թող հանքին ալ Բարթող աղա փնտէր... ամա, երկու հարիւր ոսկի փարան ուրկէ պիտի գանայ ամ ինձի տայ... խենդին ալ մէկն է, մէկէն ի մէկ ելլայ ամ Պէպէք երթայ նէ փլած տունը տեսնելու. վա՛յ պապամ, խեր անիծուեցաւ գնաց. Բարթիկին թեքմէ մը տունէն դուրս. ենաքը, ինչ կ'ըլլայ վիճակս... աղջիկները ինչ կ'ընեն... չէ՛. չեղաւ, չըլլար, ըլլալիք բան չէ. գործերնիս կ'ալրենք. հիմակս հիմա ամսկ երթանք տէ... ասոր հինգ ոսկի զարկինք. քիչ փարա չէ. ով գիտէ, օրին մէկը տունը փլեր է ըսելու ալ կարգը կուգայ...»

Ու Բարթող աղա, վերջնականապէս որոշելով չգործադրել յղացած հոյակապ ծրագիրը, սկսաւ ուելի չուտ քալել չեբերի պէս երկար ու չոր բաղուկները երերցնելէն, ամէն մէկ քայլին գլխու հնամաչափ ատանումներով։ Հիմակ ա՛լ ուրիշ նիւթի վրայ կը մտածէր։

— Սա Ռուսիպէն եկած մարդը թոմաշ պիտի ցուցընեն. «Բարթող աղա, աշխիկդ, Մագթաղինէդ, ան հրեշտակի պէս, խումբիդ սա Մագթաղինէդ ասոր» պիտի ըսեն, ամսոնի պիտի դան. «Մտամամ, բան մը կ'ընենք» պիտի ըսեմ... աղէկէն աղէկին, էֆէնտիմ... հէ՛մ ասչափ տարի ապասեմ, հէ՛մ հանեմ ամ սանկ մէկոնուն տամ... չէ, չըլլա՛ր, վէսկլամ...

«Սա կնիկը, ինչ քիպար, ինչ ազնուական կիրկ պէ՛, կը մալաար մարդուկը, ոչ հարիւ կը հարցնէ, ոչ բան... չնորհքով քէլէփիր է. ուրկէ ուր ձեռքս անցաւ... փապրիքան փլեր է ըսեմ պիտի հանեսայ, նորէն չլնել ասոր պիտի ըսէ... Ո՞ւ կեցիր...

Բարթող աղա յանկարծ կանգ առաւ փողոցին մէջ, ուր մթնշաղին յետին մարմրուքները առապարներուն գիծերը կը հալեցնէին։ Հրաչալի գաղափար մը ծնած էր իր անարար գանկին մէջ։

«Կ'ըլլա՞յ մի չըլլար... սա Պէպէքին հին տունը փլեր է ըսեմ նէ՛... հեռու տեղ, կ'ելլայ կերթայ ամ կը նայի՞... ես երթայ նէ՛... ինչ խրեան բան կ'ըլլայ պէ՛. ամսկ ամիս երկու ոսկին ես կ'առնէի... Մագթաղինէնս ճէնէզը, թրախտման կ'ըլլար կը լմնար։ Կատարինէս... է՛հ, Մագթաղինէն անգարուելուն պէս Կատարինէիս Թրախտման հազը կ'ընէի...

Գրանատանքի գուրգուրալիր անվերապահութիւնով մատեցած ենք առնասարակ բոլոր այն հրատարակութիւններուն, որոնք արտասահմանեան հայ գրականութիւնը կազմել սատղծերը եղած են։

Անպատում սրտայուզութիւններ զգացած ենք մենք միապետական ազատաւոր չունչին տակ, ու այն բոլոր էջերը որոնք գաղափարական ձգտումներու գրաւիչ անհրաժեշտութիւնը չեղած են, մեր անպայման հիացումին արժանացած են այն օրերուն երբ անջիլ գրականութեան մը խոպան դաշտագեհերին վրայ ծաղկեցեր ածուներու որոնումին յատկացուցած էինք մեր գիշերային եռանդը։ Այդ շրջանին մեզի համար անդիմադրելի պահանջ մը կար,— լսել ազատագրութեան հրաշունչ ոգեւորող գրականին բգամաթիւ ձեւերը։

Քանի՞սի հեռացեալով չէինք դիտեր չատանգամ այն լոյսը էջերը, որոնք ընդհանրապէս թերթի մը մէկ թիւր, նոյն իսկ միակ փրցուած սիւնակը կամ Ռեֆֆին, Անարդենանը եւայլն կ'ըլլային։

Նոր կարգերու հաստատումը սակայն այս «սրտի մօտիկ» աշխարհին գոները բոլորովին բացաւ, ու մենք աւելի լուրջ մտադրութիւնով զատորոշեցինք ճշմարիտը կեղծէն և գրականութիւնը՝ զրուելի ոչնչաբանութենէն։

* * *

Սուրէն Պարթեւեան մէկն է այն ազնիւ մը հաղուադիւտ դէմքերէն, որոնք մեր արտասահմանեան գրականութեան արժէքը գնահատելի բարձրութիւններու հասցուցին ու այսօր մեր գրականութեան կարկառուն դէմքերը կը մնան։

Սահմանադրութեան մուտքը բարիքներէն մին ալ այս մտիկ ծանօթացումը եղաւ արտասահմանեան հայ գրականութեան տաղանդաւոր ներկայացուցիչներուն հետ։

Ու այսօր ինքզինքս ուրախ կ'զգամ Սուրէն Պարթեւեանի, չափազանց համակրելի գրագէտին, նոր հրատարակութեան մասին խօսելով։

*** Թայֆայումը մեծ մասով տանեակ մը տարիներ առաջ հեղինակուած պատմուածքներու հաւաքածոյ մըն է։ Հատորը կը պարունակէ 12 վիպակ։

«Երեւոյթապէս իրարմէ անջատ պատկերներ են» անոնք, սակայն իսկապէս հայ պատմութեան, զարնուելի չրջանի մը ցեղային եղերական մարտիրոսութեան ցնցող փիլմաժն է, ազգային աննկարագրելի տագնապը նկարելու տառապագին սեւեռատեսութիւնը ունեցած է հեղինակը։ Այլապէս կարելի չէր մատաղաչուի արդէնենէն, երբ երիցն մէջէն, արիւնի այդ գետենէն, բիւրաւոր ազգակիցներ խոյս կուտային անհամեմատ պակուցումներու սարսռալի յանձնարարքէն վրդովուած։

Վէպի մը ազատութիւնը կը թողու։ Բոլոր պատմուածքներն ալ գաղթական Հայուն հոգեբանական նոյն վիճակին, բարոյական նոյն յուսահատեցուցիչ դրութեան տիրական պատկերացումներն են։

Դիմադրող Հայը ցնորական սարսափներուն մէջէն հազիւ փախչիլ յաջողած՝ անօթութեան բռնաւոր խրատուիլակը կը ցցուի իր մարած աչքերուն առջեւ։ Ու կը սկսի բարոյական անկումը։ Ու այս ահռելի պէսք է տեսնել Քրիստոնեայ եւրոպացին, որ քրիստոնէական փրկութեան համար կը հետապնդէ ամէն վայրկեան իր հաւատքին գնեմոլութիւնովը գոհանալու։

Թայֆայումի պատմուածքները կարելի է երկուքի բաժնել իրենց գրական որակին տեսակէտէն։ Սուրէն Պարթեւեան գրական բարձր ոլորտներու հասած է իր ՊոՒս մը ջուր, Թրենին մէջ, Գիւրեան Ջոհերը, Դաղթականը, Ցաղրուածները, Փրկութեան Բանակը և Ագուաւները պատմուածքներով։ Գրական հրաշալի արուեստով մը ներդաշնակուած պատկերներ են սոնք։

ՊոՒs մը ջուրը արձակ նկարչութիւն մըն է նախ Պոլսի համայնքարին արեւելեան խռովիչ հրապոյրներէն, անթափանցելի ընութենական գեղեցկութիւններէն քաղուած. —Հոն Սամպոլը իր «աղօթքի պես նրբաթաց մինարէ»ներով, Սկիւտարի Սէլիմիէի զօրանոցը «հայական ապառնալիքի մը պէս», Եէլտրիզի Բէյօղլը, «հալածուածներու չարաչուք մղձաւանջը» և «Գիւաքէօյի աղօտած ու մայրական պատկերը, Մօտա-Պուրնուի սարաւանդը», ու ասոնք ամէնքը վերջապէս արիւնոտ հորիզոնով մը, «Հեռաւոր մտերմասաններու» նոճիներուն հետ, որոնք կը թանձրանան հետզհետէ՝ «մանուան մթին խորհրդապատկերով գիրքերով մամիեսական չրիմներու անսահմանն տարածութիւնը»։ Ընթերցողը կը զգայ հոս թէ դերազանցորէն բարձր արկումներ։ Ցնոյ փախուստաւոր գրանացի զինուորներուն «գէ՛ւա մը ջուր»ի աղերսանքը, որ վիպագրին միաբը կը տանի հեռուն, այդ Ցրանսացիներուն հեռացած կոչին մէջ կը լսէ իր ազգակից եղբայրներուն, անոնց «խեղդուած ձայնը», «ամ՛ւ, երկա՛յն, պղտատուին աղաղակը Հայ Տառապանքին՝ զոր անտարբեր լսեցին բոլոր հզօր պետերը Քաղաքակրթութեան նաւերուն»։ «Գէ՛ւա մը ջուր»...— «Ա՛լ այս ճակատագրական յանկերգը գլուխս չգցեց ծղրուն վրայ, մինչեւ վերջը, տառապող, խաչուող, մահացող մարդկութեան աղաղակի մը պէս՝ որ կը կռչի, կը յամառի, կը հայցէ...»։

«Թրէնին մէջ»ը ցաւագին տրամութիւն մը կը հոսեցնէ ընթերցողին սիրտին մէջ, Հայաստանցի գաղթականներու երգն է որ կ'երկնայ «իր անարուեստ այլ հարազատ ու աղեխարշ գեղեցկութիւնովը...» ու ողբերգը միշտ կուլայ, «աւելի անուշ, կսկծոտ ու պաղատագին»։ ու սա անմոռանալի ներկայացումներուն հետ։

Գանդայրներու դասակարգին մէջ, հեռաւորագոյն, այս հացը անուռնելի մնացած էր և միշտ վէճերու տեղի կուտար։

Կատարինէն և Մագթաղինէն ա՛լ հասուկ աղջիկներ էին. մեծը, Մագթաղինէն, երասնչորսը մտած էր, յետին ծայր յուսահատութեան մատնելով իր հայրն ու մայրը, մանաւանդ հայրը, քանի որ տակաւին ամուսնութեան ոեւէ յարմար թեկնածու չէր ներկայացած։ Բարձրահասակ, մէկ չափի վրայ ճերմկագոյն աղջիկներ էին, կովի պէս, խաչոր գլուխով, լայն աչքերով, միշտ զոյգ պտրելով, միեւնոյն ձեւով, գոյնով, մանրամասնութեամբ հագուած։ Դեղին մէջ, ռամիկ և հեգնող սրամտութեամբ մը, զանգք «զոյգ տարակներ» կ'անուանէին։

Անոնց տարիքին հետ Բարթող աղային մատանջութիւնը կ'աւելնար, կը սաստկանար. ցաւագին յանկերգի մը պէս պատեն և անպատեն տեղիներու մէջ կը կրկներ իր կնոջը և մտերիմներու, պէսին մէկ թեւը մատին պարելով. ողջ աչքը վրան յառած.

— Աղջիկներս, կիւղելիմ աղջիկներս, ուղղ չկայ... տարիքին լեցա՛, կնի՛կ, խելքդ գլուխդ ժողվէ, ինչ պիտի ընենք. Կատարինէս, եա՛ Մագթաղինէս, երասնը անցա՛... երասնը...

(Շար.ք Բ. էջ)

Ի ՊԱՏԻՒ ԲԵԴԱՐ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԶՕՐԱՆՑՔ

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԲԼՈՒՐԻՆ ՎՐԱՅ

ԳՐԱԴԱՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁ

"ԳԱՅԳԻԱՅՈՒՄ"

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ Ս. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆ

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈՂՍԱՊԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԳՐՈՒԱԳՆԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԵԱՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ա.ՑԼԱՍԵՐԱՏՆԵՐԸ

Ա.

ՄԱՅՐ ԵՒ ՈՐԴԻ

Մարդուկը կեցաւ՝ ըսելիքին դուցէ ինքն ալ տարակուսելով։ Տիկինը երեսը նայեցաւ։

— Հէմ ինչ, Բարթող աղա...

— Հանըմ, չարունակեց գործակատարը՝ դէմքը հեգնական ժպիտի մը մէջ ծռմռելով, աղոցը գլխուն նայի նէ առանց ի՛նչ ըլլալիքը ինչ չըլլալիքը կը հասկնայ եղեր մինճիմի պէս... հէմ կ'ըսէ եղեր քի աղան մեծնայ նէ ինչնի պիտի ըլլայ... թոռնի բաներ... ինձի հարցնես նէ սա մարդը... ինչ և է, հանըմ, ինչո՞ւ հարցուցիր։

— Արչակս ասոր դպրոցը երթալ կուզէ կոր. տես այս իրիկուն այդ մարդը և խնդրէ իմ կողմէս որ վաղը անպատճառ հոս գայ։

— Դիւռուս վրայ, հանըմ, հիմա չիտակ հան կ'երթամ, պատահանես Բարթող աղա, Թիկնոցը փորին վրայ ամփոփելով, և խանարհաբար բարեւելէ յետոյ տիկինը՝ դուրս ելաւ։

Հրէշը ճամբան սա խորհրդածութիւնները կը բանաձեւէր, հրճուանքէն կէս գինով։

— Հինգ ոսկի... մէկ օրուան մէջ. սանակ երթայ նէ քանի մը տարիէն կը հարստանամ, այո, կը հարստանամ. է՛ալ ան տունը ե՛ս չպիտի տամ պէ աղջիկներս... Բարթող աղային աղջիկները մա-

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԷՐԹՕՆԸ (4)

Ամիրայի Աղջիկը

(ՊՈՂՍԱՊԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԳՐՈՒԱԳՆԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԵԱՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ա.ՑԼԱՍԵՐԱՏՆԵՐԸ

Ա.

ՄԱՅՐ ԵՒ ՈՐԴԻ

Մարդուկը կեցաւ՝ ըսելիքին դուցէ ինքն ալ տարակուսելով։ Տիկինը երեսը նայեցաւ։

— Հէմ ինչ, Բարթող աղա...

— Հանըմ, չարունակեց գործակատարը՝ դէմքը հեգնական ժպիտի մը մէջ ծռմռելով, աղոցը գլխուն նայի նէ առանց ի՛նչ ըլլալիքը ինչ չըլլալիքը կը հասկնայ եղեր մինճիմի պէս... հէմ կ'ըսէ եղեր քի աղան մեծնայ նէ ինչնի պիտի ըլլայ... թոռնի բաներ... ինձի հարցնես նէ սա մարդը... ինչ և է, հանըմ, ինչո՞ւ հարցուցիր։

— Արչակս ասոր դպրոցը երթալ կուզէ

հունօրէն սիրուն ու յուզիչ յանկերգը, որ կուգայ ամէն առտուն եռաձայն լալկան ու լացնոց. —

Մայրիկին տարեր սարերով ի
Առնչ, անուշ, անուշ մայրիկ...

«Ա՜հ, երգերը, աղուո՛ր, անգրագիտ երգերը»։

Գրիգորեան Զահներ, գիտութիւնով կրթուած հոգիներուն պատմածքն է, որոնց մէջէն միակ բառի մը թեւադրանքը կ'ուռճանայ մեր սիրտին մէջ. — Աչխատանք։ Ինչա՞ գեղեցիկ գրական դարձուածքներով հիւսուած վիպակ մըն է «Գիտութեան Զօտերը»։ Գիտութեան զաւակներէն չափի կրնայինք չատ մը այլասերածներ, գիտութեան զոհեր հաշուել եթէ գիտութեան ապաստարաններուն դուռները լայն չբացուէին, որպէսզի եթէ անոնք իրենց աչխատանքին մէջ «պարտուէին», չանխախէին ալ՝ իրենց անկումը թերեւս ունենար չարաչուք վերութիւնը անոնց, որոնց ներքիդին արգասանդ ու գեղեցիկ ատելութիւններ, քանդուելի անաւոր ծառաներ կը բռնկնէ և որոնց ձեռքերուն մէջ՝ գիշերին խորը չոնչող իրաւարար դաչոյներ կը դնէ ընկերային անարդարութիւն։ — կը վերջացնէ ասցիալ-հեղափոխականը հոս։ Բայց Զահեր Երկաթեան, նոյնպէս Գրիգորեան Զահերի անձերէն մին, կ'աւելցնէ թէ գիտութիւնը հարկաւոր էր ճշմարիտ կարօտներին, որ առանց այդ օգնութեան պիտի լմնար մեռած օտարութեան դաժան ճանապարհին վրայ։

Գաղափարները չափազանց հրապուրիչ նարավիկ մըն է և կ'արժէ որ կարդանք քնագաւառի այդ տիպարին և հայ հարուածին հոգեբանական նկատումներուն քաղաքներ մերկութիւնը։

Ցաղրուածներուն ցաւագին արձանագրութիւնն է լեցուած խոչալի մը, որ աներիւական ներգի էր եղեկին հանդամանքին մէջ Լեւոնի, յաղթուածներէն միոյն, սիրային սէջ անկարելիր տրամութեան մը հիւանդոտ ամէնութիւնը կը լեցնէ։ Լեւոնի մահով մոռացութեան սէջ կը թաղուին գրական եղանակային մութեան մը բոլոր ծրագրութիւնները։

Փիլուսիեան բանակը իրրև գրականութիւն՝ գեղեցիկ է, բայց իբրեւ պատմուածք կատարեալ չէ։

Ազգաւները հայ չանամոլ կղերականութեան գեանքն գրական հիանալի եղ մըն է։

Միւս 6 կտորներն ալ լալու գրականութիւն չատ մը հրապոյրներ ունին, թէև առաջին վերջին ալիմանիքը չունին մէկ քանին։

** Սուրէն Պարթեւեան առնագեղ փափկութիւններով օժտուած մեր ամենաբարձր գրագէտներէն մին է։ Հրանալի սքիլիպ մըն է մանաւանդ, որ կը գրէ, կը բռնագատէ ընթերցողը մէկ չունչով աւարտելու պատմուածքը։ Մանաւորապէս պէտք է չեչտել որ ինք արձակագիր խրթին բանաստեղծ մըն է։ Իր վիպակները ամէնքն ալ բանաստեղծական դիւթական գեղեցկութիւններով համագրուած էջեր են, իր խոսակցութիւններն իսկ գրական տիրական հմայք մը ունին։

Վերջացնելու առիթով պարտաւոր կը զգամ ինքզինքս յայտնելու որ ինք կեանքը առած է ի՛նչպէս որ է։ Ինք իրապաչտ խոցոտքերով յատկանշուած բարձր գրագիտի մը կարողութիւններ ունի։ Իր էջերուն սէջ ձգտումէ ատելի կեա էը կայ իսկան, իր մերկ իրականութեան մէջ։ Ու կ'երեւակայեմ թէ անհամմատելի գերազանց գրականութիւն մը պիտի ըլլար իրը, ամբողջատելի գրագէտ մը, եթէ իր էջերուն մէջն երբեմն հրօրինն գրագիրը նաև գեանքին հետ, իր սիրիլիդ սաւառումներուն հետ գաղափարական ձգտումներ։

Գրատէրները սակայն հեատքրքիր ապատուի մը մէջ են ողջունելու համար պատմուածքներու միւս երկու հատորներն ալ զորոնք հրատարակելու մտադիր է Պարթեւեան։

ՄԻՔԱՅԵԱՆ Մ. ԹԻՐԻՆԱՆՆԱՆ

Դաւրդիւղ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԼՊԱՆԻԱՅԻՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՇԱՐՔԸ

ԱԼՊԱՆԻԱՅԻՆԵՐԸ ԸՆԴՀ. ՆԵՐՈՒՄ ԿՈՒԶԵՆ

Վերին Ալպանիայէն հասած պաչտօնական լուրերը նոր մանրամասնութիւններ չեն հաղորդեր վերջին ընդհարումներուն վրայ։ Զինուորական հրամանատարին կողմէ հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Զրինալօվայի ապստամբները պարտութեան մատնուած ու ցրուած են։ Կիրակի օրուան կռուին մէջ ըմբոստները սպանած են երեք զինուոր և վիրաւորած են երկու սպայ ու տասներկու զինուոր։ Սքիւպին հասած վերջին լուրերու նայելով, բանակը Զրինալօվայի կիրճը ետ առած է ապստամբներու ձեռքէն, կռիւներ մղելէ յետոյ, որոնց միջոցին Ալպանիացիները 200 հոգի կորուստ ունեցած են։ Զինուորներէն մէկ քանի հոգի մեռած են. թիւը յայտնի չէ։ Սքիւպի և Միթրովիցայի մէջ կառավարութիւնը դադրած է։ Թանկի քէլ մը չափազանցուած կը գտնէ կորուստներուն թիւը, և իր քաղած տեղեկութեանց համաձայն, 100 հոգի կը հաշուէ։

** Թասվիր էֆֆեար սա մանրամասնութիւնները կ'ինամայ Զրինալօվայի ընդհարման վրայ։ Ցիրօղիվիքի զինուորական հրամանատարը խմանալով որ գիւղացիները ձեռնարկած են Ցիրօղիվիքէն Բիլիղեան տանող ճամբուն վրայ գըտնուած Զրինալօվայի կիրճը և գագաթները ամրացնելու հաղորդակցութիւնները կտրելու, անմիջապէս բաւականաչափ զօրք ղրկած է։ Ընդհարումը սկսեան հեռուն կատարուած է։ Զինուորները, որոնք քանի մը վաչտ կը բաղկանային, ապստամբներուն մօտենալով, երկու կողմէն չրջապատած են Զրինալօվայի կիրճը և չուրջի գագաթները։ Զինուորական պատրաստութիւնները աւարտելէ յետոյ հրամանատարը թէ՛ խրատական և թէ ազատական յորդորներ ուղղած է ապստամբներուն, ատենի արիւնհեղութեան մը առաջը առնելու համար։ Ըմբոստ Ալպանիացիները իրենց ամրացուցած գագաթները երեք կողմէ պաչարուած լլալը տեսնելով, յայտարարած են որ զինադադարի չտիպի ըլլան ու կռիւը պիտի չարունակեն մինչեւ որ ընդհանուր ներում հռչակուի Ալպանիոյ մէջ։ Այդ վճռական պատասխանը տալէ յետոյ, Ալպանիացիները սկսած են Զրինալօվայի կիրճին հիւսիսային կողմէն յարձակում գործել, բայց ի վերջոյ օսմ. զօրքերու դիմադրութեան չկարենալով տակալ, տարուած են այդ գագաթներէն հեռանալ։ Ապստամբները օսմ. զօրքերու բանակատեղին չարձակեցան։ Զոհերը բաւականաչափ զօրք ըղրկուած է, որպէս զի ապստամբները դիրքեր չամրացնեն նորէն։

** Ալպանիա ղրկուած արշաւախումբին հրամանատար Թուրդուտ Շէվքէթ փաշա պատերազմական նախարարութեան կը հեռագրէ թէ Բիլիքենայի չրջականները կը գտնուի և իր զօրքերը կը չրջապատեն Բիլիղենը, Իբլքը և Լիւման։ Հրամանատարը կը ծանուցանէ թէ բաւականաչափ թիւով վնասուած ունի իր տրամադրութեան ներքեւ։ Գ. զօրաբանակէն ուղարկուած 8500 և Կ. Պոլսէն ղրկուած 9000 զինուորներով։ Պատերազմական նախարարը պատասխանած է թէ կրնայ Բ. զօրաբանակէն ալ զօրք ղրկել։ Թուրդուտ փաշա բաւական համարած է իր զինուորներուն թիւը։

** Կ'ըսուի թէ Ալպանիա ղրկուած արշաւախումբը իր բանակատեղին պիտի հաստատէ Էլբասանի մէջ։ Ցիրիզովիքի մէջ գտնուող Էխիրէի զինուորները և Կ. Պոլսէն գացած հետեւակազօրքի վեցերորդ գունդը Լիբլեան ղրկուած են։ Հրամանատարն ալ հոն գացած է։

** Շէվքէթ Թուրդուտ փաշա յայտարարութիւն մը ուղղելով Ալպանիացիներուն, կ'ըսէ թէ զինուորները պաչտօն ունին անդորրութիւնը վերահաստատելու և յանցաւորները պատժելու։ Այդ յայտարարութեամբ հրամանատարը տիրելէ յետոյ Ալպանիացիներուն կողմէ հայրենիքին մատուցուած մեծ ծառայութիւնները, Գուրանի խօսքերուն վրայ յենլով, կը յորդորէ ապստամբները՝ իրենց ընտանեկան յարկերը գառնալու, պայմանաւ որ իշխանութեանց յանձնեն լմրոստութեան թէ լաղրիչները։

** Բրիչինայի մէջ զօրքերը աչքէ անցուցած ատեն մը արտասանած է։ Հրամանատարը առաջ բերելէ յետոյ զինուորներուն ըրած հաւատարմութեան երդումը և Թուրքերը ու Ալպանիացիները իրարու զօգող կրօնական կապերը, իր մարդոց հարցուցած է թէ գուցէ ատեն պիտի վարանէին զէնք պարպելու Ալպանիացիներուն վրայ։ Հրամանատարը յետոյ առաջարկած է որ այդ խղճահարութիւնը ունեցողները դուրս ելլեն զինուորական չարքերէն։ Սպաներէն և զինուորներէն ո՛չ մէկը տեղէն ալ չարժած է։ Ցէրիզովիքի զինուորներուն ալ հայրենասիրական ճառ մը արտասանած է Թուրդուտ փաշա։ Կը կարծուի թէ ռազմական ծրագիրը փոխուած է։

** Մօնիթէօրի Սելանիկի մամուտ թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ.— Ալպանիոյ մէջ ընդհարումներ պատահած ըլլալու լուրերը կը հաստատուին։ Ապստամբները 30,000 հոգի կը հաշուուին։ Անոնց դէմ ղրկուած զօրքերը կը բաղկանան 30 հետեւակազօրքի գունդերէ և 30 արագաձարուած հրաձիգ։ Բանակատեղին Լիւբ փոխադրուած է։

** Կառավարութիւնը որոշած է աւելցնել Ալպանիա հասնելիք զօրքերուն թիւը։ Իզմիրի և Սելանիկի պահեստի զօրքերը Ալպանիա պիտի ղրկուին։

** Ապստամբներուն կողմէ գրաւուած ելեկտրական թելերը անմիջապէս կերպով պիտի նորոգուին։ Սրիւպէն ելեկտրագէտներ ղրկուած են հոն։

** Հիմարա գաւառակին բնակիչները հին բէյժիմին օրով կարգ մը տուրքերէ ազատ կին։ Սահմանադրութենէ յետոյ այդ առանձնաշնորհումը ջնջուած էր։ Հիմա այդ բնակիչները Վերին Ալպանիոյ ապստամբութենէն քաշուելուած, չեն ուզեր տուրք վճարել։ Որոշուած է վաչտ մը զօրք ղրկել հոն։ Զսպողական միջոցներու դիմելէ առաջ, յորդորներ պիտի ուղղուին Ալպանիացիներուն։

** Արտաքին գործոց նախարարութիւնը չրջաբերական մը ուղղելով արտասահմանի օսմ. ներկայացուցիչներուն՝ կը [illegible] Ալպանիոյ մէջ տեղի ունեցած ընդհարումները։

** Նոյն Ֆրոյֆ Բրեսէ կ'ըսեալ թէ Բիլիքենայի երեսփոխան Հասան պէյի ընտանիքը Սքիւպ խոյս տուած է։

** Ալպանիան ազբիւրէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, Լապելայի, Տիրմիցայի, Լումայի և Պանաքի մէջ հաստատուած ըմբոստներուն թիւը 20,000ի կը հասնի։

** Ներքին գործոց նախարարը Սեհի Կապեքայի խմբագրին յայտարարած է թէ կառավարութիւնը կարելի եղածը պիտի ընէ՝ Ալպանիան խաղաղցնելու և միջոցներ ձեռք առնելու համար ժողովրդեան ազատութիւնն ապահովելու դէմ։ Նախարարը ի վեր հանելէ յետոյ ալպանական չարժումին կարեւորութիւնը, վերջաբանեցաւ թէ՝ մայրաքաղաքս դիւանագիտական չրջանակներուն մէջ չափազանցուած և յուզիչ զրոյցներ կը չրջին։ Ալպանիացի երեսփոխաններուն ստացած ժամանակ տեղեկութիւններուն մասին կը հաստատեն եղեր այդ լուրերը։ Թուրք թերթը դիտել կուտայ թէ տեղեկատուութեանց դիւանին կողմէ տրուած պաչտօնական հակիրճ տեղեկութիւնները անբաւական պէտք է նկատուին հանրային կարծիքի տեսակէտով։ Ուստի կը պահանջէ որ երկրին խաղաղութեան հետ կապ ունեցող այդպիսի խնդրի մը մասին աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդուին մամուլին, ինչպէս պէտք է ըլլայ սահմանադրական երկրի մը մէջ, որպէս զի ժողովուրդը հաւատ չընծայէ չափազանցուած և յուզիչ լուրերուն։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Սուլթանին առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։ Տաքութիւնը գրեթէ դադրած է և բաղկերակը կանոնաւոր է։ Աւասիկ երեկ առտուան բժշկական տեղեկագիրը. « յս առտու կանոնաւոր վիճակի մէջ էին Վեհ. Սուլթանին տաքութեան աստիճանը և բաղկերակը։ Վեհապետը լաւ գիշեր մը անցուցած է և առողջական ընդհանուր վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։ Ն. Վեհապատութիւնը բարեբախտաբար կատարեալ ապաքինման մէջ մտած է մէկ չարթուան հիւանդութենէ յետոյ։ Հետեւաբար ամէնօրեայ տեղեկագիր չպիտի հրատարակուի։ Վեհ. Սուլթանը պէտք է չարթի մը հանգիստ ընէ»։

** Դատական, ներքին գործոց և ելմտական նախարարները Սուլթանին կողմէ ունկնդրութեան ընդունուեցան առջի օր։ Կայսրը իր հիւանդութեան մասին տեղեկութիւններ տուաւ և իր տպաւորութիւնները յայտնեց։ Սուլթանը սաստիկ տաքութիւն ունենալուն համար կարծած էր որ հիւմմա է իր հիւանդութիւնը, առանց մտքէն անցընելու որ հարատեւի վարակուած է։ Սուլթանը յարեց. «Մանը ատուածային հրման մըն է։ Աստուծոյ անկեղծօրէն հաւատացողները մահուընէ վախնալու չեն։ Միայն սա փափագը ունիմ որ ազգս կատարելապէս երջանիկ ու բարգաւաճ վիճակի մէջ չտեսած՝ հրաժեշտ չտամ կեանքին։ Այն ատեն հոգիս աւանդեմ, երբ կատարելութեան հասնին յառաջդիմութիւնը և բարօրութիւնը, որոնց արդիւնքը կը տեսնեմ։ Վեհապետի մը համար ամենէն մեծ գոհունակութիւնն է ազգը երջանիկ տեսնել և երջանիկ թողուլ զայն»։ Կայս. այս խօսքերէն յետոյ, նախարարները պատասխանեցին թէ ազգին ալ անկեղծ փափաքն էր միշտ քաջառողջ տեսնել իր վեհապետը, որուն տիրապետութեան օրով երջանիկ կը զգայ ինքզինքը։ Նախարարները յայտարարեցին թէ գաւառներէն հեռագիրներ կը հասնին, Սուլթանին առողջութիւն մաղթող։ Կայսրը իր գոհունակութիւնը յայտնեց այդ առթիւ։

** Պաչտօնական չատ մը անձնաւորութիւններ [illegible] գացին, Սուլթանին որպիսութիւնը հարցնելու համար։

ԴԱՌԱՒԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Սուլթանին հիւանդութեան պատճառաւ, այսօր, պաչտօնական ընդունելութիւն չի կատարուիր կայս. պալատին մէջ, գահակալութեան տարեդարձին առթիւ։ Մանաւոր տոմարի մը մէջ պիտի տարագրեն չնորհաւորութեան գացողները։ Սպաները, արտաքսագիտին կողմէ եղած զեկոյցին համաձայն, մեծ համազգեստով պիտի երթան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Հաճլյատայի կառավարիչը գանգատած էր որ անգլիական ելուստոսը կը փորձէ արգիլել այն անդաստական գործողութիւնները, որոնց ձեռնարկած է կառավարութեան հրամանով։ Այտաքին գործոց նախարար Բիֆաթ փաշա, առջի օր, այդ մասին տեսակցութիւն մը ունեցաւ անգլիական դեսպանին հետ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԳԱՐԻԱ

Լոնդոնէն կը հեռագրեն թէ ապրիլ 15ին 15 զինուած քաղաքացիներ, որոնք սահմանագլխի պուլկար զինուորներուն այցելութեան գացած էին Տօլաչարի մէջ, առանց պատճառի հրաչէն արձակած են օդին մէջ։ Ստուգուած է որ գինովցեր ատոնք։ Իրիկուան ժամը եօթին հեռացած են ատոնք։

** Թուրքերեւոյթով սահմանագլխի օսմ. յանձնախումբը ծագած կարգ մը դժուարութեանց մասին հրահանգներ խնդրած լլլալով, Նախարարաց Խորհուրդը որոշ ձեռնհասութիւն մը տուած է անոր, գործը յապաղման չմատնելու համար։ Օսմ. յանձնախումբը ասանդինգ օրէն պիտի մեկնի, պուլկարան յանձնախումբին միանալու և սահմանագլխի վիճելի վայրերը երթալու համար։

ՄԻԹԻՆԻ ՔԻԱՍԻ ՄԷՋ

Նեօլոդոսի հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ միթինի մը գումարուած է կղզիին մէջ. բողոքելու համար Պեռլինի Խորհուրդի այն որոշման դէմ, որով տասանորդի տուրք պիտի գանձուի կղզիէն։ Ցուցարարները կը յայտարարեն թէ տասանորդի գանձումը պիտի վնասէ կղզիին տնտեսական կացութեան։

ԵԼՄՏ. ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՆ ՀԱՍՈՒՆ

Կառավարութիւնը բոլոր նահանգներուն մէջ պատերուն վրայ փակցնել պիտի տայ ելմտական նախարար Ճավիտ պէյի ճառը ելմտացոյցի մասին։

ՑՐԱՌՆԵՐՈՒՆ ՕԳՏԱԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նոյն Ֆրոյֆ Բրեսէ կ. Պոլսէն կ'իմանայ թէ եկեմէնէն հասած լուրերուն նայելով, կը կարծուի որ Աբարները ընդհանուր յեղափոխութիւն մը պիտի հանեն իմամ Եահեայի առաջնորդութեամբ, այն պարագային երբ Բ. Դուռը հարկ եղած միջոցները ի գործ չդնէ։ Միակ չէյխ մը հաւատիլ մնացած է կառավարութեան։ Աբարիոյ զանազան հինգ կէտերէն ռազմամթերք կը ներմուծուի գաղտնի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍ

Աքապայի հրամանատարը վերջերս գանգատած լլլալով որ Սինայիի եգիպտական պահակազօրքը չատ կը մօտենայ Աքապայի և զօրքերու մարզանքները գժուարութեան կը մատնէ, Բ. Դուռը կայս. քսմիսէը Բէյուի փաչայի հրանդ ղրկած է եգիպտական կառավարութեան զեկուցանել որ այդ կացութիւնը կրնայ ծանր միջադէպերու պատճառ ըլլալ։ Աքապայի հրամատարը կ'ըսէ թէ եգիպտական ծառայութեան մէջ գտնուող անգլիացի սպաները մտադիր են Աքապայի մերձակայքը գտնուող կարգ մը վայրերը գրաւելու։

ԿՐԻՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Եէնի Կապէքա կ'ըսէ թէ արտաքին գործոց նախարարութիւնը երկրորդ ծանուցագիր մը ղրկած է արտասահմանի [illegible] նայելու համար պաչտպան տէրութեանց։ Այդ ծանուցագրին մէջ Բ. Դուռը ծանրանալով կրէտացի երեսփոխաններու երդումի խնդրոյն վրայ, մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ անոր։ Ուստի կը հրաւիրէ պաչտպան տէրութիւնները՝ վերջ մը տալու այդ ստանձնութեանց որոնք կը կատարուին ընդդէմ վեհապետական իրաւունքներուն։

ՆՈՐ ՄԱՐՏԱՆԱՒՈՐ

Աւարտելու վրայ են այն բանակցութիւնները, որոնք կը կատարուին ծովային նախարարութեան և Արմսթրոնկի ներկայացուցիչը եղող անգլիական ընկերային միջև։ Այդ ընկերքան խիստ բարձր գին մը կ'ուզէ, ծովային նախարարութեան խորհուրդ տալով որ ուրիշ նաւագործարաններու չդիմէ, քանի որ անգլիական կառավարութիւնը ինք կը սատարէ նոր մարտանաւերուն չնորհեցոյ վրայ հակելու գործը։

ԻԶՄԷԻԹԻ ԸՆՑԱՆԵՐԸ

Եգիպտական լրագիրները կ'ըսեն թէ Իզմէիթ Գահիրէէն մեկնած է, Նիս և հոնկէ Լոնտոն երթալու համար։ Իր զաւակներէն մէկը, Ապտիւրրահման պէյ, կ. Պոլիս ուղեւորած է, և ուրիշ մէկ զաւակն ալ, Մէհմէտ Այի պէյ, Ուայինկքընի օսմ. նախկին դեսպան, Ռամէի հաստատուած է։ Իզմէիթի ընտանիքը Գահիրէ մնացած է։

ԼՈՇՏԱՆԴՈՒՆԻՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ

Տավիտովայի մէջ ուսուցիչ Պ. Գրիգոր Թասուլ մէկ չավուշի և երկու զինուորներու կողմէ չարչարանքներու ենթարկուած է, որպէս զի խոստովանի թէ հելլենական գաղտի քսմիդէներ գոյութիւն ունին։ Բացի ուրիշ տանջանքներէ, ուսուցիչը հինգ օր ծունկի վրայ անցուցած է, կոնակը ունենալով 40-50 օխա ծանրութեամբ գարիի պարկ մը։ Պ. Գրիգորատուլ բողոքած է Կէվկէլիի իշխանութեանց։

ՀԱՅՏՆԵՐՈՑԹ

Անգլիոյ դեսպանը և Տիկինը հարկերոյթ մը տուին ի պատիւ անգլիական Պարհամ մարտանաւուն, որ երեք օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը դտնուի։

ՆՈՒՏԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Մերակուտական Մավրոյէնի պէյ 3,000 ոսկի կտակած է Բուենոս Պատրիարքարանին՝ քրիստոնէական արուեստի թանգարան մը հիմնելու համար։

ՆՈՐ ՄԱՆԽՍՈՒՍԻՆ

Հանրագուտ չինութեանց խորհրդարանական յանձնաժողովը նկատի առնելով Մախսուսէի գործը, սկզբունքով ընդունած է որ կառավարութիւնը 350,000 ոսկիի փոխառութիւն ընէ ընկերութեան, կարգ մը բարեփոխութիւններով։

ՀԵՐԹՈՒՄ ՄԸ

Երեսփ. ժողովի նախագահ Անմէտ Բրիզա պէյ հետեւեալ հերքմնագիրը հրատարակութեան տուած է. «Փոստամի կիրակի օրուան թիւին մէջ հաստատուած մը կարդացի Նեօլոդոսէն արտատպուած, որուն համաձայն, յայտարարութիւններ ըրեր եմ գանկիին նկատմամբ Մ. և Ց. կուսակցութեան ունեցած կարծիքին վրայ։ Նեօլոդոսի լրագրերն հետեւակցութիւն չեմ ունեցած։ Հետեւաբար բացարձակապէս կը հերքեմ ինծի վերագրուած յայտարարութիւնները։ Այն անկողմնակալ ընթացքը՝ զոր իբր նախագահ պարտիմ ունենալ, թոյլ չի տար ինծի՝ ոնէ կարծիք յայտնելու Երեսփ. ժողովի սեռ կուսակցութեան անունով»։

ՈՒՐՖԱ ԳԱՒԱՌԱԿԸ

Հալէպի նահանգին մէջ գտնուող Ուրֆա գաւառակը անկատ գաւառակի վերածուած է։ Կայս. Իրատէ մը վաւերացուցած է այս որոշումը։

ԹՐԱՄՎԱՒՅԻ ԸՆԵՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Կ. Պոլսոյ թրամվայներու Ընկերութիւնը կը խնդրէ մեզէ ծանուցանել թէ բաժնետէրերը պարտաւոր են մինչև մայիս 1/14 երկուքուկէս ոսկի ալ վճարել իւրաքանչիւր բաժնի վրայ, եթէ ոչ՝ 100ին ութը տոկոս պիտի առնէ և չորս ամիս ետքը պիտի ծախէ պակաս մնացած բաժինները։

ՑԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱՆԹ ՄԸ

Անցեալ օր զինավաճառի խանութի մը մէջ յանախորդ մը բէվոլվէրի մը հետ խաղացած ատեն զէնքը յանկարծ պայթեցաւ։ Այդ պահուն մարդը զէնքին փողը դէպի իրեն դարձուցած ըլլալով, գնդակը բերանը մտաւ։ Բայց սակայն 14 տարի ոսկի քուրձին պատակելով, կեանքը ճշմարիտ վտանգէ մը ազատեցաւ։ Այդ սկսան չրնամ էր առաջնակարգ ատամնաբոյժ Օգաթ. Տիգրան Մարդպանեան՝ որուն աշխատանքը կամուրջին Ղալաթիոյ կողմն է, զօրանոցին դէմ։ Արուեստին վերջին կատարելութիւնները և յեսին ծայր մաքրութիւն երաչխաւորուած են։

Ու խեղճ մարդը ապահովագէս պիտի լար էթէ իր հարստահարած ալքերը իրենց լալու ընդունակութիւնը կորսնցուցած չըլլային առ յաւէտ։

Տիկին Բարթող, ոգեւորը իրականութիւնը յիշեցնող երկանը այս ողբին՝ ուրիշ պատասխան չտուներ եթէ ոչ երկու ձեռքերը գլխուն տակի աչքերը յուսահատ պարսաւելով երկինքը վերուցած։

Բարթող աղային արտեսաը տարօրինակ էր, ճիշդ իր մարմնին պէս։ Բազմաճիւղ էր ան։ Դեղին աղքատ ընտանիքներուն մէջ և նպարեղէն կը ծախէր ձեռքի վրայ։ Անապին դամբարդ մը ունէր կռնակն ի վար կախուած, որուն մէջ կը գտնուէին մսի կտորուանք, բրինձ, պլիւր, չաքար, խանուէ, լուբիա, սիսեռ, ամէնքն ալ հոտած, մղլոտած, բորբոսած։ Աղքատ ընտանիքներու մեծամեծ դիւրութիւններ կ'ընծայէր Բարթող աղա։ Ամէն բան թէ՛ վար գինով կուտար և թէ ապառիկ, երբոր առուելութիւններ օրնք աղքատը թէ՛ զինաթափ կրնան, թէ կը կողոպտեն։ Մարդը իր արհեստին վարպետն էր։ Իրա, հրապարակին դի էն վար գինով իր ապրանքները կը վաճառէր, սակայն պայմանով մը։ Իր չքաւոր յաճախորդները եթէ որոշուած պայմանժամուն պարտքերնին չկարենային վճարել, տոկոս կը բաներ։ Երբեմն, նոյն իսկ չատ անդամ, վճարումը այ՛քան կերկարէր և միւս կողմէ տոկոսը այ՛քան կ'ուռճէր բաղադրեալ տոկոսի հաշուով, որ վերջապէս օրին մէկը դրամը գանձելուն երբ Բարթող աղա մատրամանն հաչիւ մը ընէր, զմայլումով կը հաստատէր թէ օրինակի համար, օխան երեք զրուշի քսան դարդելի միսին օխան խեղալէս վեց զրուշի եկած էր։

— Ինչ՛կ, կ'ըսէր լափչտակութիւնը մէջ իր խոնկորի դունչը երերցնելէն, ատանկ չենեմ նէ ընտ՞ր կապրինք։ Հապա աղջիկները ընտ՞ր կը կարգենք... Ա՜խ, սա Մարգարիտս մէյ մը տեղաւորէի...

Հէնգենէ, սակայն, իր արհեստին դաղանիքներուն թափանցելով, Բարթող աղա ժղուած էր ապօրէն և նողկալի ճամբաներու։ Իր գործին կարեւորագոյն ճիւղը մատամառութիւնը ըլլալով, մարդուկը դայն աւելի չամաթիր ընծայելու համար, իր այլակերպ գանկին մէջ անարդ խորհուրդ մը ծներ էր, զոր կը գործադրէր անաւոր ճարպիտութեամբ և խղճի անոյլայ հանդարտութեամբ։

Անկն առաւ, մուրնուլուսուն, զամբիւղը կռնակը ցամաքին Դալաթիա կ'երթար, ժողովուրդ հոնաբ լեռ մասամանաներուն իրանութի թափթփունքները չատ վար գնով, կովի լղճած փայծաղներ, դժէրի հոտած կոկորդներ, զարիր գլուխներ, բորոտիք, թոք, լեարդ և կենդանիներուն մարմնին էն վարնոց մասերը։ Ուեռ կը դառնար, զառիվերներէն գրեթէ ճանկռտուելով, հեւալով, փչալով, կաց այդ անագին զամբիւղին տակ, կատարած հիգէն պլած աչքը աւելի դուրս ցցուած, ծաղկաւոր դէմքը քրթնթաթաւ։

Տուն հասնելուն՝ խոնջոցին մէջ կը թափէր զամբիւղն գաշտնոտ պարունակութիւնը. արիւնաշաղախ կտորներ՝ իրարու փակած, խառնուած, փաթթուած դուրս կիյնային, մէկ զանգուածով, որուն առջեւ ծալապատիկ կը նստեր Բարթող աղա գոնունակութեան լայն հառաչով մը, թեւերը սոխատած, մէջքէն վար կախած ճենճառ գոգնոց մը։ Ու կը սկսէր զատել, ընդեղ ազիքէն, երիկամունքը թոքէն, սիրտը լեարդէն ու կը շարէր զանոնք իրարմէ անջատ, կոյտ կոյտ, ամէն մէկ դէզը ամբողջացնելէն ետքը չեղ ակնարկ մը նետելով իր յաճախորդներուն եղոտ ցուցանէին վրայ, իւրաքանչիւրին ճաշակին, պահանջին, կարողութեանը համեմատ կատարելու համար ընտրութիւնը։

Կինը հոն էր, ան ալ իր կարչնեղ բազուկները մերկացուցած, արձուն աչքով հսկելով էրկանը աշխատութեանը վրայ, երբեմն դիտողութիւններ յանդգնելով, որոնց Բարթող աղա կը պատասխանէր գոչ ոնաւոր բիրը անոր վրայ յաւելով արհամարհոտօրէն։

Վերջապէս, երրոր աւարտէր իր գործը, շուրջը պրպտող ակնարկ մը կը պարտցուներ, իբր թէ վախնար որ անգաղտնապահ աչք մը յանկարծ կրնար տեսնել ինչ որ տեղի պիտի ունենար, ու կ'ըսէր կնոջը.

— Խրատիկ, սա ելէկ գիշերուան զարկածս քեր։

Խրատիկ հանրմ, ինքն ալ կասկածոտ նայուածքէ մը յետոյ դէպի խոնջոցին պատուհանները, մթերանոցի դուռ մը բանալով սասակած չան մը փայտացած դիակը դուրս կը քաշէր պոչէն բռնած։ Բարթող աղա՝ կ'պիային ճարպիկութեամբ մը՝ սուր երկար դանակով մը զինուած՝ կենդանիին վրայ կ'ինայար, նախ գլուխը կոնդէն կը դատէր, մորթը կը քաշէր կը հանէր մատներու վարժ շարժուածքներով, ու տասը վայրկեան ետքը չան մորթազերծ կարմիր մարմինը կը փռուէր հոն, քառմեկի և գազիր։ Իսկոյն, մագրդեր, հիմակ փոքր կացինով մը զինուած, մոլեգնօրէն կը կոտրէր դիակը յօյլ, ոտքերը, գլխաերը, կռնակը, կուրծքը անճանաչելի մասերու վերածելով, ընչապատ, ահռելի բիբը լառած արիւնլուայ, սիրախառնուք կտորներուն վրայ, պղտած աչքը անշարժ և սարսափելի։

Եւ ահա չան դիակը կ'անհետանար, պատրաստուած կոյտերուն ցրուելով իր գարշելի պատառները, իր գոյութիւնը երբեք զգալի չընելով, բայց առնուազն վեց եօթը օխա ստուարացնելով ամբողջին կշիռը։

Շատ քիչ անգամ երրոր Խրատիկ հանդիպ, իբրեւ կին, իր դժգոհութիւնը յայտնէր պիտի կենդանիներու այդ անարգ ու նողկալի չանագործումին համար, Բարթող աղա մէկ պատասխան մը ունէր.

— Կսի՛կ, աղջիկները մնացին, առնող չիկայ, փարա պէտք է, փարա՛, կատարինէս, Մագթաղինես, երասուր անցան, խելքդ գլուխդ ժողվէ, կ'ինի, վերջերնս ո՞ւր պիտի երթայ...

Մութի գիշերներ, Բարթող աղա, ոսքը տրեխներով, թիկնոցին ներքեւ փոքր ան ձայն հրացան մը պահած, ուշ ատեն, դուրս կելլար, չան կատու զարնելու։ Իր տունը, գեղին էն հեռաւոր անկիւնը, լիուռան սահմանակից։ Ամայի և լուռ, չատ նպաստաւոր դիրք մը ունէր այսօրինակ որսորդութեան մը համար։

Կամաց, զգուշաւոր քայլերով, գլուխը ուսերուն մէջ քաշած, աչքը չորս դին, տուներու, ցանկապատներու, պատերու տակն կանցնէր գոդի պէս, ապուկ, ոսկեայ ձայն լսեցնելով, ամէնապատրաստ մը կանգ առնելու համար։ Ու յանկարծ կը կկուէր անկիւն մը, թիկնոցին տակէն կը հանէր հրացանը, ուսին կը կրթնցուներ, նշան առնելով քանի մը քայլ անդին ինքիր վրայ պարուած չան մը, որ կը ջնջատար, վտանգին անդիտակ։ Եւ ահա սուր, օրհասական կաղկանձ մը կը բարձրանար մութին մէջէն։ Կենդանին կիյնար՝ գալարուելով, չանիանար. որոորդը իսկոյն վրայ կը հասնէր, պարկի մը մէջ կը նետեր դիակը, կը չալկէր, ալ արագ քայլերով տուն կը դառնար, իր յաճախորդներուն վաղուան պարէնը հայթայթած։

Բարթող աղա, իր և յարակից փողոցներուն մէջ չուներ չատցնելու ամէն խնամք կը տանէր։ Ասոնց համար մեծ գուրգուրանք ցոյց կուտար։ Ամէն մարդ, անար ոճրագործ դիտաւորութեանը անտեղեակ, բարեսիրտ մարդ ըլլալուն մէկ նշանը կը համարէր այդ տարապայման չնասիրութիւնը։ Իր մեծեցուքն խեղճ կենդանիները խոյս չէին իտար, վասն զի ճամբան անցած ատենը, չորցած հացի կտորուանք և ոսկոր կը նետէր անոնց, զամբիւղին մէջէն հանելով։ Ասոր պատճէին դուռը մշտաբաց էր, և չուները կը մտնային կ'ելլային, իրենց օրապահիկին հետամուտ, բայց չատ անգամ այդ հիւրասէր դռնէն ներ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԳՐՈՆԻԿ

ԵՐԵՍԹՈՒԱՆՆԵՐԸ ԶՐԻ ՀԱՄԲՈՐԴԵԼ ԿՈՒԶԵՆ

Օսմ. Խորհրդարանը իր 79դ Նիստը գումարեց երէկ ժամը 3ին Նախագահութեամբ՝ Սիւլէյման Էլ-Պասթանի էֆ.ի։ Ամէնա Բիգա պէյ Տալա Պաղէի պալատը գացած էր կայսեր օրպիսութեան մասին տեղեկութիւն առնելու համար։ Նիստը թէև 3ին որոշուած՝ բայց չատ քիչ ժողովականներ ներկայ էին, քանի որ նոյն օրը օրակարգին վրայ Պիւտճէի վիճաբանութիւն ալ չկար և գուցէ չատեր այնքան չէին հետաքրքրուեր Կալուածատուրքի օրինագծին երկրորդ ընթերցումով։ Նախագահը «Եօգլաս» կատարել տալէն վերջ, ժամը 4ին հաղիւ կրցաւ Նիստը բանալ։

Նախ կարդացուելով վաւերացուեցաւ Նախորդ Նիստի տեղեկագրութիւնը, ուրկէ վերջ կարդացուեցաւ Եպարքոսական թէզքերէ մը որով կը խնդրուէր չուլոյով քննել և այս տարեշրջանը չփակուած կառավարութեան վերադարձնել, կալուածատուրքի, Աշարի, Բուժէլիի տուրքերուն, թանխիլը էմվալի, հրասանաւմերու, իտարէի Մախսուսէի, և մենաշնորհի օրինագծերը, որպէս զի գործադրութեան դրուին այս տարիէն իսկ։ Ցեռոյ Ժողովը յաջորդաբար վաւերացուց կալուածատուրքի օրէնքին 17դ յօդուածէն մինչև 23դ յօդուածը, չատ անչնչան փոփոխութիւններով։ Նիստին Բ. մասին կը նախագահէր Մուսթաֆա Ասիմ էֆ.։ Կարդացուեցաւ եպարքոսական թէզքերէ մը որով վարձակալութեանց օրէնքին բարեփոխուած 13դ յօդուածը Ժողովին կը զրկէր վաւերացուելու համար։ Գավառները Մալէ Իսֆիւմէնին զրկուեցաւ։

Կարդացուեցաւ Վասֆի, Վանվաքաս և Իպսալիա Թէվֆիգ էֆ.ներու մէկ թագրերը։ Առանձ կ'առաջարկէին որ ասկէ վերջ երեսփոխանները և ծերակուտականները իրենց համբորդութեանց միջոցին առանց անցագրի և ձրիօրէն ճամբորդեն, ինչպէս սովորութիւն է եղեր սահմանադրական միւս երկիրներուն մէջ։ Այս առթիւ կ'առաջարկէին նաեւ որ կառավարութիւնը փոխադրութիւն կառարող ընկերութիւններու պայմանագրութեանց մէջ մէկ յօդուած մը աւելցնէ, այս պարագան չեշտող։ Զրկուեցաւ օրինագիծերու Յանձնաժողովին։ Ցեռոյ Ժողովը շարունակեց վիճաբանել կալուածատուրքի օրինագծով և 26դ յօդուածը ջնջելով, մինչև 35դ յօդուածը, այսինքն օրինագիծը ամբողջութեամբ, ընդունեց և զրկեց կառավարութեան գործադրութեան դրուելու համար։ Այսօր ընդ. նիստ չկայ։ Գանակալութեան տարեդարձին պատճառաւ. վաղը բացառաբար նիստ։

* * *

ԾԵՐԱԿՈՑՏԸ

Ծերակոյտը երէկ եւս շարունակեց վիճաբանել Սահմանադրութեան վերաքննութեամբ։ Խնդրոյ նիւթ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, ինչպէս յայտնի է, ոչ-իսլամ տարրերու տրուած կրօնային առանձնաշնորհումները կը պահպանուին։ Պարտ էր. դէմ խօսեցաւ այս առթիւ և պահանջեց որ այդ առանձնաշնորհումները ջնջուին, քանի որ հիմա սահմանադրական ազգ մը ենք այլեւս, ըսաւ, և հետեւաբար Սահմանադրութեան մէջ ամէն ազգ պէտք է հաւասար իրաւունքներ ունենայ։ Պարտ էֆ. որ սերպ է, ասով կ'ներեւի կ'ուզէր ջնջել տալ պուլկար և յոյն տարրին տրուած այն կարգ մը կրօնային առանձնաշնորհումները, որոնցմէ զուրկ են Բուժէլի բնակչ. օսմանցի սերերը։ Եթէ, ըսաւ, Պարտ էֆ., ուրիշ ոչ-իսլամ տարրեր և մասնաւորաբար կարգ մը քրիստոնեայ ազգերու կրօնային առանձնաշնորհումները պիտի պահպանուին, այն տեսն իրական արդարութիւնը գործադրուելու համար, անհրաժեշտ է որ այդ առանձնաշնորհումներէն զուրկ եղող տարրերուն ալ նորեր տանք։ Առանձնաշնորհումը բռնապետական օրերու մնացորդ բան մըն է. երբ այդ օրերուն անհրաժեշտ էին անոնք, որպէս զի քրիստոնեայ ազգերու կրօնական խնդիրներուն մէջ ոանձգութիւններ և մեղմամտութիւններ չլլային, այսօր բոլորովին աւելորդ են և պատճառ կ'ըլլան որ Սահմանադրութեան էական սկզբունքներէն մէկը՝ հաւասարութիւնը մեռեալ տառ մը մնայ։ Եւ ինչպէս ըսինք, Պարտ էֆ. եզրակացնելով, առաջարկեց որ «Տինն գրուած կրօնային առանձնաշնորհումները պիտի պահպանուին» խօսքը վերցուի այդ յօդուածին մէջէն։

Նախագահը՝ Ղազի Մուխթար փաշա, Ազարեան, Ներսուսկան, Ֆուատ և Բիզա փաշաները ընդդիմացան և ըսին թէ՝ իրենց իրաւասութեան սահմանին դուրս է քննել թէ՝ ի՞նչպիսի՞ որո՞նց տրուած են և ինչո՞ւ տրուած են. և թէ իրենք պաշտօն ունին միայն քննելու նիւեպ. Ժողովին կողմէ արդէն քննուած յօդուածները։ Գաբրիէլ էֆ. Ներսուսկան առաջարկեց որ այս մեկնոյն յօդուածին մէջ «օսմ. տէրութեան» բառը երկու տող վարը գրուի. այսինքն «օսմ. տէրութեան մէջ գտնուող արդէն ծանօթ կրօնքները ազատօրէն կրնան կիրարկուիլ»ը փոխել հետեւեալ կերպով. «Արդէն ծանօթ կրօնքները կրնան ազատօրէն կիրարկուիլ օսմ. տէրութեան մէջ»։ Արիֆ փաշա և Ֆէրիտ փաշա համամիտ գտնուեցան Ներսուսկան էֆ.ի քանի օր առաջ, ըսին՝ անգամ մըն ալ առթիւ կ'ունենանք ապացուցանելու թէ՝ մենք իսլամներս ոչ քան կը յարգենք խղճի և կրօնի ազատութիւնը։ Սահմանադրութեան վերաքննութեան յանձնաժողովին անդամներէն մէկը ընդդիմացաւ. միւսները պնդեցին և ատկէ ծագեցաւ մեծ մասնութեան խոչիր մը և նախագահը չկրնալով որոշ եզրակացութեան մը յանգիլ, փակեց նիստը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՆԳԼԻԱ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ

Դուռուէն գրուած Թղթակցութեան մը մէջ ուշադրութիւնս կը գրաւէ սա իմաստով հատուած մը. «Վաղ ժամանակներէն Խրամակալութիւնը կազմուած է տեղական պայմաններուն ատեղեակ հին ազատ երիտասարդներէ, որոնք բոլորն ալ նոր դաստիարակուած են Ամերիկայէն»։ Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ «Ամերիկան մեր ազգի մէջ կարծես արմատացուած է միայն ինքնահաւանութիւն, պարծենկոտութիւն, ամբարտաւանութիւն, ա՛ն ինչ գիտնալու ծայրեղ յաւակնութիւն. չարիք մը չէ՞ սա»։

Այնքան կը հաւատամ Թղթակիցին այս յայտնութիւններուն որ կը ձգտակցիմ իրեն ըսելու թէ իրօք չարիք մըն է այդ երեւոյթը։

Արտասահմանի մէջ ինձի տրուեցաւ անձամբ տեսնել այդ rate տիպարներէն, զարս ամերիկեան միջավայրը ազատած, չարափոխած, եղծած էր. Աղեքսանդրիան՝ տարիներով՝ Ամերիկէն վերադարձող հայ գաւառացի գաղթականներուն հանդէսավայրը եղաւ։ Անկարելի էր երեւակայել աւելի ծիծաղելի ու զուսչական բան մը քան այդ թերուս, յաւակոտ, բարձրահայեաց թափփուքները ամերիկեան քաղաքակրթութեան։ Իմաստակութիւնը իր լրումին հասած էր անոնց վրայ։ Գիտաւէն չայվարով, եւ մինիով և արախչով գացած էին Ուաշինկթընի հայրենիքը՝ խնամարտ, համեստ, երկչոտ, և քանի մը տարի մեքենայի, տոլարի, քառանոթաբանի չենքերու, աղմուկի, մրցումի, հերենց ալիւտատնի այդ երկրին արատ կ'դրոն քաղաքակրթութեան եռանդեան մէջ խելայեղ կենցաղ մը վարելէ յետոյ կը դառնային՝ այս անգամ գլխարկով, ամերիկեան տարազով և կոշիկներով։ Ո՛ւր է խոնարհ ակնարկով, հմուտ, խօսմուսկ դաւառացին որ գլխիկոս էր երբոր պանդուխտի ցուպը առած ճամբայ ինկաւ հայրենի սեմէնէն Խրլոսա գիւղէն մը ուր հիմակ. չարժումները համարձակ են ու մինչեւ իսկ բիրտ. շիլիտակ աչքերուն մէջ կը նայի արհամարհանքով, նեղացուցիչ défiով մը։ Նստած եղած տեղը ալ ան առաջուան տակտիսոյը չէ. կը ճառէ, կը բարձրէ, կը ճնճայ. ամէնէն բարդ ու դժուարին հարցերուն շուրջը կը ճառէ մեծաքայլ. գիտէ ամէն բան. գոց սորված է ընկերային գիտութիւնները, որոնց խողովակին մէջէն ալեւս սկսած է դիտել իր երիտասարդ հայրենական բարքերը, սովորութիւնները, նիստուկացը, իր ազգային խնդիրի առանձնութիւնները, բոլորն ալ հիմակ իր արհամարհանքին առարկայ։ Կատարեալ եանքի մըն է, և առաջին ակնարկով կը կարծես դէմդ ունենայ ամերիկեան համայսարանի մը դասէն անցած Հայ մը, որ, ափսո՛ս, անոր աշխուն իսկ անցած չէ։ Բայց եանքիական աչխարհին հետքանի մը տարուան չփոյթ բաւական եղած է գիտութեան, ամէնագիտութեան բարեկենդանային հանդէսամէջ մը անցուցնելու մեր այդ խեղճ հայրենակից ներուն մարմնին և մանաւանդ հոգիին վրայ։

Այս տիպարներէն բաւական վախենցիք աբառատան. առանց մէջ կային անշուշտ որ խիստ ազատ ոգուն և լուրջ դատաբարակութեամբ մը օժտուած կը դառնային. բայց սովորական ճոռոմութիւնը և տոիկեսական հովը կը պակսէին իրենց քով։

Աղատութենէն ի վեր, գաւառները քիչ քիչ սկսան ընդունիլ այլը իրենց տարագիր զաւակներուն. առանց մէջ կան նաեւ ամերիկեան քաղաքակրթութեան անդրադարձ չպարուած մեր տիպարներն ալ, որոնք հիմակ իրենց բնատուռին մէջ ամէն բան յեղաշրջելու, ամէն բան ամերիկանելու տամանդին ջանքերովը կը տուայտին, մինչեւ իսկ գաղրոներ ձեռք կ'առնեն, զանոնք ետ քաշական կապարի մը մէջ թաղելու համար, ինչպէս ամա մեր Թղթակիցը կը գրէ։ Մեր դիտմամբ չուրջը դարձնդարձող չատ մը փորձանքներու մէջ ասիկա նուազ ծանրներէն չէ դժբախտաբար։ Ցառաջիմութիւնը ամէն կողմէ միանգամայն ծայր տուած է։ Աստուած վերջնական բարի՛ բեր։

ԵՐՈՒԽՆԱՆ

ՇՐՋԱՆ ԲԱՆԱՆ

Մեր նախորդ չրջաբերական գրով, զոր ուղղած էինք Զեզ ամսոյս 9 թուականաւ, ծանուցինք արդէն Արդարութեան Դրօշոց Վանի. նախարարին այն վիճուցումն, որով խնդիր կ'արգիլէ Զատկի Տօներին առթիւ եկեղեցեաց բակերուն և փողոցներուն մէջ հնչեցնել զանգակներ։ Այսանդամ նոյն նախարարութիւնն նոր ծանուցագրով մը իր յայտնուած առաջնոյն կը յայտնէ Պաստորագիական գործոց նախարարին զեկուցման վրայ՝ որ եթէ հակառակ այն արգելքին հրաղն արձակուի եկեղեցեաց և անոր չրջանակին մէջ, անաստողները խոտիս պիտի պատժուին։ Ուստի ի գլուխ ազգաբնակչութեան՝ այս երկրորդ չրջաբերական գրով կը յանձնարարենք Պատ. Խորհրդոյ և եկեղեցական պաշտօնէից, հարկ եղած զեկուցումն ընել ժողովրդեան, որպէս զի այս կրկնակի և բացասական արգելքին հակառակ գործողութիւն մը տեղի չունենայ, և անպատեհութիւն չծագի։

Աղօթարար
Պատրիարք Կ. Պոլսոյ

ՊԱՏՇԱՏ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հայրն Ս. Յարութեան Տօնի չնորհաւորութեան պաշտօնական այցելութիւնները պիտի ընդունի Զատկի երկրորդ օրը, 19 Ապրիլ, ժամը 7ին, Ազգային Պատրիարքարանի մէջ։

ԱՏԱՆԱՅԻՆ ՀԱՆԳԷՍԻ ԲԱՆԱՆԵՐԸ

Երէկ կառավարութիւնը Պատրիարքարան հաղորդեց անունները այն 18 հայ բանաստեղծներուն, որոնք կայս. Ներսէսի պիտի արժանանան այսօր, գանակալութեան տարեդարձին առիթով, որպէս զի Պատրիարքարան ալ իր կողմէն նոյն ցանկին վրայ աւելցնէ այն միւս բանաստեղծներուն անունն ալ, որոնց արձակումը կը խնդրուի։

ՆՈՊԱՍՏԻՏ ՕՍԱՆՁԱՆԱՅԻՆԸ

Նպաստից Յանձնաժողովը, որուն գումարումին օրն էր երէկ, չկրցաւ նիստ գումարել։

ՀԱՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՄՍԱԹՈՒՇԱՆ

Ազգ. Ուրանոցի գիշերազարթեան ուսուցիչ Միհրան էֆ. Տէօքմէճեան մէկ ամսուան պանդիստ ուներ, որ Ուրանոցին փակումին վերջին ամսաթիւին էր։ Ուսումնական Խորհուրդը գրեց Ուրանոցի Հոգաբարձութեան, որպէս զի նոյն գումարը վճարուի։

ՀԱՅ ԻՇԽԱՆԻՆ ՄԸ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Օսմ. Լոյս Բեռերպուրկին հեռագիր մը ստացած է, որուն համաձայն, իշխան Բէնրուեանց Գաբուի մէջ սպանուած ու կողոպտուած է։ Կը կարծուի թէ ասիշխանականներու կողմէ գործուած է այդ ոճիրը։

ՍՈՒԻՆ ԷՖ.

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսէն հասած գիր մը կը տեղեկացնէ որ, Սարգիս էֆ. Սուին Ամերիքայի և Սուէյտէի կողմերը մեկնած է նպաստի բաշխումի համար։

ՆՈՊԱՍՈՒ ՍՏԱՑՈՒՄԸ

Ի-կնտերուէն Տ. Գրիգոր քհնյ. կը գրէ թէ ստացած է այն 6547 ղ.ի նպաստը զոր զրկած էին Մ.Եգիպտոսի ազգայիները՝ Բէյազի կաթոլիկներուն համար։

Գ. ՍԱՂԱՖԵՓԼԵԱՆ ՊՈԼԻՍԻ ՄԷՋ

Տումայի հայ երեսփոխան Գ. Սաղաֆիէվեան, որ քանի մը օրէ ի վեր Պոլիս կը գտնուի, երէկ այցելեց Օսմ. Խորհրդարանի նախագահ Ասիմ Բիզա պէյի և տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ԵՐՈՒՇԱԼԷՄ ԵՒ ԹԻՖԼԻՍ

Դուքէին Լուսաբեր-Սուիէն.— Մարտ մէջին Կոնտացի Սարիմ Զատրքեան ամուսնացաւ Առանձի պարկեշտ աղջիկներէն Տիար Անարոն Փոթաքանեանի աղջկան հետ։ Օրիորդին դժբախտ հայրը, որ Առանձի դէպքերու մէջէնին ինչքը ու դիրք կորսնցուցած ինկած էր Եգիպտոս, մխիթարելու իր ընտանեկան պատիւին փրկութեանը համար, աղջկան այս ամուսնութիւնը նկատեց իր կեանքին մէկ երջանկութիւնը։ օր մը վերջ, սակայն, երազները փարատած էին։ Սարիմ Զատրքեան իր ամուսնութեան վաղորդայնին, յանկարծ իր կինը դուրս կը վռնտէ ամուսնական յարկէն, առարկելով, թէ կուսութիւն չունէր աղջիկը։ Ընտանեկան այս դատիպրոտութեան դաղափարը լուսեցուցաւ հանրայ տորքի։ Սերոբեան և տորքի. Դանրատ, ինչպէս նաեւ Սարիմի կողմէն նշանակուած տորքի. Հայէրի բժշկական քննութիւն մը կը կատարեն։ Առաջին երկու բժիշկները կը հաստատեն աղջկան կուսութիւնը ամուսնացած ատեն, իսկ Հայէրի կարգ մը դիտողութիւններով՝ ը մերժէ տորագրել իր ընկերներուն տեղեկագիրը։ Խնդիրը ծանրակշիռ ըլլալով, ազգ. առաջնորդարանը աղջկան քննութիւնը կը յանձնէ քաղաքիս ամենանշանաւոր բժիշկներէն Հէսի, Պրոսարի և Կալլիոնի, որոնք իրենց յատուկ և որոշ տեղեկագրով և գիտական-ատամնաբանական փաստերով կը ապացուցին թէ աղջկան կուսութիւնը պարտած է տեղեկագրին թուականէն 7 օր առաջ, այսինքն ամուսնութեան գիշեր։ Ոլորվեան Սարիմ Զատրքեան կը պահանջէր, որ իրենց պակը չեղեալ նը-կատէ առաջնորդարանը, Ազգ. Խառն ժողովը, հիմնուելով բժիշկներու կողմէն գրուած գիտական տեղեկագրին վրայ, մերժեց Զատրքեանի խնդիրքը, և զինքը դատապարտեց ամսական 350 ղրշ. Հատցագա վճարելու իր կնոջ, ապագային զատակ ունենալու պարագային, անոր ալ նպաստ վճռելու կանխորոշումով ինչպէս նաեւ բժշկական քննութեան և դատական ծախքերը վճարելու տուգանքին։ Օր. Հ. Փաթաքանեան, որ Առանձի արհաւիրքէն ու ուկումներէն յաջողած էր փրկել իր կուսական պատիւը, հոս զոհ կ'երթայ անարժան ամուսնի մը ամէնատորին, չես գիտեր ի՞նչ մութ հաշիւներուն...։

ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թէգիրհեգիներ.— Աղեամի պատճառը գիտուտակցներուն կը տուի.— Հայերեն խօսիլ ուզիլուած Խտարեի մէջ.— Տ. Վարդան ծայրագոյնոգրեան ասիճան ստացած։

ՄՈՒՇ, 29 մարտ

Մարտ 24 թիւ յայտարարութեան համաձայն հինգշաբթի առաւօտ ժամը 4ին, Խարխանեան Սրբազանի, Ս. Կարապետի փոխ-վանահայր՝ Տ. Վարդան Ծ. վրդ. Յակոբեանի և Մշեցի երեւելի քանի մը ազգայիներու հետ, հասանք Վերի զօրանոցի առջեւ՝ Հաւրիյեք-Մեյս սեի բնակած տեղը և խստուհետեւանք այն բաղմութեան, որ մինչ առաջ եկած խնդուած էր թեզքfkrհեիներուն ոչնչերի մատնելու։ Մենք առաջ՝ եկած թափոր մը կազմած էինք ոչ-թէզքերեիներ զօրքերը իրենց նուագարաններով, ոչ-երթ մաղթելու իրենց դինուորական եղբայրներուն, որոնք չորս տարի և ութ տարի ի վեր մէկ խարաւանի մէջ ճաչած և մէկ զօրանոցի մէջ ապրած էին, որպէս մէկ հօր՝ օսմ. թանկագին հայրենիքի զաւակներ և հայրենիքիդ վսեմ գիտակցութեամբ կատարելով իրենց պաշտօնը կ'երթային հանգչիլ հպարտօրէն։

Հաղարապետը մէկիկ մէկիկ կարգաց թեզfkrհ ոտացող զօրքերուն անուններս և հրաւիրեց զանոնք մօտենալ ու ստանալ իրենց թէզքերէները իրը յաղթութեան նշան, որ սիրով տարած էին իրենց դինուորականութեան պարտականութիւնը. յետոյ մի-միթին կարգաց արաբերէն ազգիք մը բարեմաղթութիւններ ընելով կայսեր, օսմ. ազգի և բանակի կենաց, ապա նուագախումբը ի պատիւ դինուորական ընկերներուն հնչեցուց դինուորական քայլերգը գոռ և մեծանուշ չեչտերով։

Այս ձեւակերպութիւններէն վերջը մօտեցան թեզfkrհեիները և իրենց յաղանքը մատուցանելով կառավարչի փոխանորդին, հաղարապետին և Իտարէի անդամներուն, իրենց ճիաէն կախեցին թեզfkrհի թուղթերը, բայց ցաւալի է ըսել որ յարգանաց արժանի պաշտօնէից չարքին մէջ նստող Հայոց Սրբազան Առաջնորդին ոչ մէկ դինուոր բարեհաճեցաւ թեզfkrհնա մը ընել։ Հրաժեշտ մատուցուած պահուն, մօտեցաւ հաղարապետ Վէյիթի պէյ և առանձին առանձին համբուրեց իր սիրելի զօրքերն ու զաւակները. դիտելու արժանի էր հաղարապետին արտասուքը որ կը թափէր իր սիրելիներուն բաժանման առթիւ։ Հուսկ յետոյ կարգը դինուորական եղբայրներուն եկած էր, որոնք իրարու մէկ հօր և մէկ մօր՝ օսմ. փառաւոր հայրենիքի զաւակներ կաթոցին սիրով գիրկընդխառնուած կ'ողջագուրէին զիրար, իրարու մէկ ընտանիքի անդամ ըսելով «ուղուրլար օլսուն»։ Այս տեսարանին մէջ խիստ ցաւ պատճառեց թէզքերէեի դինուորի մը մահը. նոյն առաւուն դեռ թէզքերէի խեր-խապրիկ չլսած, իր մուրատին չհասած, սիրելեաց կարօտով մեռած էր։ 302ի ծնունդներ ըլլալով 180 հոգի էին թէզքերէ առնողները. ինձ կը թուի որ ասոնց տեղ պիտի գան լեցնել քրիստոնեայ դինուորները իրրեւ մէկ հայրենիքի զաւակներ, բայց նշանակելի կէտ մը կայ. քրիստոնեաներն ալ՝ որպէս 302ի ծնունդները՝ երեք տարի՞ պիտի ծառայեն գործեն բանակի մէջ, թէ ոչ երեք ամիս իրրեւ վարժութիւն։

* * Տեղւոյս Խտարէի ժողովը, անցեալն առած դաւերէն նկատելով որ մինչև այսօր աղնամի մէմուրները խղճի մօտ չեն կրցած իրենց պաշտօնը կատարել և բռնակալութեան չնորհիւ համաձակութիւն իսկ ունեցած չեն էշգաֆիներու և ալիրեթչիներու հաղարաւոր ոչխարները համբերու, քանի մը լիրայի նուէրներով բաւականացած են 1000 ոչխարի տեղը 10 գրելով, որոշեց աղնամի պաշտօնէութեան համար այս տարի զինուորական սպաներ գործածել, առաջն առնելու համար անտեղութիւններու։

* * Անցեալները Խտարէի ժողովին մէջ Հայոց առաջնորդը հայ անդամներուն հետ, ոչ-պաշտօնապէս, հայերէն խօսած պահուն փոխ-կառավարիչը կ'ըսէ. «Հոս պաշտօնապէս պէտք է Թուրքերէն խօսիլ և ո՛չ թէ հայերէն». առաջնորդը կը պատասխանէ թէ իրենց խօսակցութիւնը rեսմի չէր, եթէ բէսմի ալ ըլլար բոլոր թուրք անդամները հայերէն գիտեն, հեռաւոր անդամներուն թիւն մը չկար. հապա դո՛ւք, պէյ, ինչո՞ւ թոյլ կուտաք որ թուրք անդամները մերթ ընդ մերթ պաշտօնական խօսակցութեանց մէջ քիւրտերէն խօսին, չէ՞ որ rեսմի լեզուն թուրքերէն է». փոխ-կառավարիչը զղջում յայտնելով իր միջամտութեան վրայ, կ'ըսէ. «մի՛ւրախա էֆէնտի, ներեցէք, սխալեցայ»։

* * Վիճակիս առաջնորդ՝ Տ. Ներսէս Ս. Եպսկ. Խարխանեան այս տարի Ս. Ծննդեան տօնէն վերջ, Ս. Կարապետի մայր տաճարի մէջ Ծայրագունութեան ատիճան առած ըլլալով Տ. Վարդան Վրդ. Յակոբեանի՝ Սրբոյ Կարապետի փոխ-վանահօր, կը խնդրէի ամէն անտեղմէ, որոնք գրութիւն ուղղին Նորին Գերապատուութեան, հաճին «Ծարագոյն» բառը գործածել, ի յարգանս մեր բազմաչնաս և անձնուէր եկեղեցականին։

ՏԱՐՕՆՑԻ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՓԱ՞Կ ԹԷ ԲԱՑ

Հալէպ, 15 մարտ.— Երէկ, կիրակի, դաշնակցական կուսակցութեան հրաւէրով, բաղմաթիւ հայ ժողովուրդ փութաց եկեղեցիին բակը, ուր պիտի կատարուէր առանձնասութիւն։ Առաւուընէ արդէն Քաղաքական Ժողովը որոշում առած և թոյլատրած էր որ դաշնակցականներ կատարեն իրենց առանձնասութիւնը եկեղեցիին մէջ, սակայն հակառակ այս որոշման, եկեղեցիին դռները կը մնային փակ ու ժողովուրդը վարկեանէ վարկեան դարձեցնում դիրք մը կ'առնէր։ Հալէպի առաջնորդ Շնէէ Լուտ.ի, որուն վրայ լաւ գաղափար մը ունինք առանին, չատ անդամ ապէն իսկ ցոյց տուած իր հասոյ քաղաքականութիւնը գործադրելու տին փութկոտութեամբ մը փակ կը պահէր եկեղեցիին դռները։ Առդեօք ինչո՞ւ։ Պատճառը՝ զոր Քաղաքական Ժողովն ու ժողովուրդն ալ չեն հասկցած, մեղի և ընթերցող հասարակութեան ծանօթ է։ Հակակղերական պայքարը — կղերներու ձեռքով իրենց դէմ կարծես բռնի բացուած — զոր առնն մը յեղափոխական կուսակցութիւնները նպատակակէտով մը մղելին, պատճառ եղաւ որ կղերին մէջ առելութիւն մը ծնունդ առնէ հանդէպ յեղափոխական կուսակցութիւններուն։ Հակայեղափոխական, ուրիշ ճիրէր հակադաշնակցական այս հոսանքին արդիւնքն էր որ երէկ Շնէէ վրդ. մը, չեմ գիտեր ինչ տմամբ տեղէ բռնուած, ժողովրդային ձայնին հակառակ ուզեց իր միապետական, բռնակալ արամադրութիւնը հասկցնել ժողովրդին։ Հակցանք, վարդապետ, ժողովուրդը գրգռուած է, մինչեւ իսկ հակակուսակցականները։ Կ'երեւայ թէ, որքան որ կրնամ անձանօթի տինոցուս գիտել, Շնէէ վարդապետն օրերը պիտի հարուին հոս ասկէ վերջ։

* * *

Վերջին պահուն զրոյց մը կը պտրաի թէ հոս ալ այսօր վաղը պիտի սկսին զինուորներուն հագուստ հագցնել։ Հալէպի և Պէյրութի ոչ-մահմէդական զինուորները պաղ կը վերաբերին։ Ցաւալի է։

Ն. Ե.

ՀԱՅ ԿԱԹՈԼԻԿ ԱՇԽԱՐՀ

ՀԱՆԳԻՍՍԱՒՈՐ ՕՐԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆԻ ՄԷՋ

Թէրզեան եպսկ.ի իր կ. Պատրիարք ընտրութեան հաստատութիւնը հաղորդող հեռագիրին վրայ առջի օր կէսօրէն երեք ժամ վերջ Սինոդի անդամները իջան Ս. Աստուածածին եկեղեցին ու տարաբերեցին ընտրութեան մաղպաքն և գիրի ուռուցին այն յոտաբարաքիրը, որ պիտի կարդացուէր։ Այս գործողութիւնները, որոնք կես ժամ տեւեցին, կատարուեցան դաղանի կերպով, մինչդեռ ժողովուրդը կը սպասէր դուրսը։ Ժամը ութին զանգակները զարնուեցան և եկեղեցիին դուռը բացուելով՝ ներս մտան վարպետներ, ժողովուրդը և Մխիթարեան վարժարանի աչակերտները։ Եկեղեցին լուսազարդուած էր։ Դոյնեան եպսկ., որուն չուրջը չարուած էին միւս եպիսկոպոսներն ալ, գրաբար լեզուով կարդաց Սինոդին որոշումը, ուր կը յայտարարուէր որ, հրաժարեալ Ստեփաննոսի տեղ Կ. Պատրիարք ընտրուած էր Թէրզեան եպսկ.։ Շարականներէ և աւետարանէ մը ետք՝ սարկաւագը առաջին անգամ ըլլալով կարդաց «Վասն հարատեսին մերոյ Տեառն Պողոսի Պետրոսի ԺԹ.ի կենաց և փրկութեան հուլս նորին ղՏէր աղաչեսցուք» աղօթքը։ տրմէ ետք «պանպանիչ»ով մը վերջ տրուեցաւ արարողութեան։

Պատրիարքարանի տրանին մէջ ազխարհականներու և եկեղեցականներու կողմէ ճառեր արտասանուեցան, որոնք վեր հանեցին ընտրութեան յարմարութիւնը։ Ճառերէ ետք պատուաւորութեան ներկաները, որոնք գալեցին. «Կեցցէ մեր նոր Կ. Պատրիարքը, կեցցէ՛ Ընդ. ժողովը, կեցցեն Սինոդի անդամները»։

Նոյն միջոցին Պատրիարքարան հասաւ պապական նուիրակ Մօնս. Սարթի, որ ընդունուեցաւ եպիսկոպոսներուն կողմէ։

Այսօր ընտրութեան մաղպաքն պիտի ներկայացուի Բ. Դուռ։

Թէև Թէրզեան եպսկ. իր մեկնելիք օրը յայտնած չէ, սակայն Պատրիարքարանի կողմէ եկեղեցական և ազխարհական պատուիրակներ պիտի զրկուին՝ ողջոյն բերելու համար Պոլիս։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱՑԵՍ. ՆԵՐՈՒՄ

Առանձի հայ բանաստեղծներէն ոմանք և Գաթերը գիւղացիներէն դատապարտուածներ կայս. Ներսէսի արժանացան երէկ։

ԱԼԳԱՆԻԱՅԻ ԵՐԵՍԹՈՒԱՆՆԵՐԸ

Երէկ Գոսովայի կուսակալութեան բոլոր Ալպանիացի երեսփոխանները ներկայացան Վարչապետին և Ներքին Գործոց նախարարին և խորհրդակցելով որոշեցին որ, եթէ կառավարութիւնը մինչև 24 ժամ վերջնական որոշում մը չտայ ալպանական խնդրին մասին, իրենք մեկնին Գոսովա հոն պէտք եղած յորդորները տալու համար։

ԱԶԳ

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՒ ՄԻՋՈՑ ՄԻԱՅՆ 166 ՂՐՈՒՇՈՎ

Այս միջոցն է գնել Հոլանտական Քէֆի Ֆոնսէի 1904ի փոխառութեան պարտաթուղթ մը, որ Եգիպտական Քէֆի Ֆոնսէի, Բուժէլիի երկաթուղիի, եւն., պարտաթուղթերուն յար և նման է, բայց անոնցմէ աւելի չահելու հաւանականութիւն կ'ընծայէ, որովհետեւ իւրաքանչիւր վիճակահանութեան մէջ 2,000 թիւ կը չահի, այսինքն Եգիպտ. Քէֆի Ֆոնսիէէն 1974 թիւ աւելի և Բուժէլի երկաթուղիէն ալ 1050 թիւ աւելի կը չահի։ Հոլանտական Քէֆի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերուն վիճակահանութիւնը երկու ամսոն անգամ մը, տարին վեց անգամ կը կատարուի Ամստերտամի մէջ պետութեան հակակշռոնն տակ։ Ամբողջ փոխառութիւնը բաժնուած է 72,000 կարգաթիւի։ Թուրքիոյ մէջ Հոլանտական պանքա չգտնուելուն համար մեր ընկերութիւնն ամէն առնն կը վերագրէ հոլանտական Քէֆի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերը Եւրոպայի հրապարակին հանձնոյ լաւագոյն գինը վճարելով։ Նոյն պարտաթուղթերն աւանդառնելով դրամ փոխ կուտայ նաեւ իւրաքանչիւր Բուժլիի համար մէկ օսմ. ոսկիի հաշուով և տարեկան 6 առ հարիւր առկոսով։ Ուրեմն փոխանակ բռնելու գնելու տարեկան 60 ղրշ. կորսնցնելով, կամ ուրիշ վիճակահանութեան տոմար գնելու՝ աւելի մեծ կորուստի մը ենթարկուելով, կը յանձնարարենք գնել Հոլանտական Քէֆի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերը, որոնք արքայական հրամանագիրով արտօնուելէ ետքը հրապարակ հանուած և կալուածներով երաշխաւորուած են և հիմակուան գինն է ընթացիկ դրամով 166 ղրշ., այսինքն ամէնուն համար ալ մատչելի գին մը։ Հոլանտական Քէֆի Ֆոնսիէի արժեթուղթ գնելով ամենուին վնասի չենթարկուիր, որովհետեւ մինչեւ 70 տարի կա՛մ ձեր տուած դրամը պիտի դանձէք, կա՛մ վարը յիշուած լեցուն պարգեւները պիտի ստանաք։ Հոլանտական Քէֆի Ֆոնսիէի գնողը, պարտաթուղթին փոխարժէքն կամ առանց ուրիշ դրամ վճարելու, 70 տարուան մէջեղին 420 վիճակահանութիւններով քաշուելիք հետեւեալ պարգեւներուն պիտի մասնակցի.

250,000	ֆր.ի պարգեւներ	70	անգամ
150,000	»	» 70	»
125,000	»	» 70	»
100,000	»	» 70	»
75,000	»	» 70	»
62,500	»	» 70	»
10,000	»	» 420	»
1,000	»	» 2100	«

և աւելի պակաս չահող ուրիշ շատ մը պարգեւներ։ Դաւառներէն կամ արտասահմանէն գնել փափաքողներն հաճին փոխարժէքը մանդատաբանով կամ չէքով դրկել հետեւեալ հասցէին.—

Crédit populaire Ottoman
société en Commandite

7 Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Դալաթիա, Պոլիս, Ֆէրուէ պէյ խան, թիւ 5, և 7, նոր նամակատան դիմաց։

Աւելի տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել նոյն ընկերութեան։ Դաւառներու մէջ վաճառումն յանձն առնող գործակալներ կ'ուզուին։ 36—2

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՑՈՒՄ,		13,26 Ապրիլ
Օսմ. միացեալ բացուեցաւ ղրշ.		102—13
» »	վար գին	102—13
» »	բարձր գին	102—15
» »	գոցուեցաւ	102—13½
Բուժ. Երկ. բացուեցաւ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՄՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅԵԿԱՆ Ն. ԲԱՓԷԼ ՍՏ. ԸՆԿ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իմիրեքի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Ապրիլ 26ին։

Ֆրիմի շոգենաւը Սև. ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 3ին։

Իսնի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Մայիս 10ին։

Իմիրեքի շոգենաւը Սև. ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 17ին։

Ֆրիմի շոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Մայիս 24ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իմիրեքի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Ապրիլ 27ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 11էն, ճամբայ կ'ելլէ դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ֆրիմի շոգենաւը, նաւապետ Միթրէաէ, Մայիս 4ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան 11էն, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իսնի շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, Մայիս 11ին, չորեքշաբթի օր, իրիկուան ժամը 4էն, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմիրեքի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Մայիս 18ին, առաւուան ժամը 11էն, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Ֆրիմի շոգենաւը, նաւապետ Միթրէաէ, Մայիս 25ին, իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կ'ելլէ դէպի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ա. ֆոսրդ Բաբէրդի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիայ » 150 »
Բ. » Բաբէրդի » 160 »
» » Մարսիլիայ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիրելի ճամբով)։
Հեղինակութեանց համար դիմել Գրիգոր Խալէմ Թոգհանէ, ջարտիրէն վերա։

47 Թ. ԲԸՂՈՒԼ

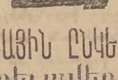

ՇՈԳԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Անստրեանամերիկեան
Cie. de navigation Austro-Americana)
ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր։ Մանաւոր դիրութիւններ կ'ընծայուին Հայ ճամբորդներուն։ Շոգենաւերը կրկին պատուսակ ունին։ Սնունդը խնամքալի է։ Ելեկտրական օդափոխում և լոյս։ Մարքոնիի գրութեամբ անթել հեռագիր։ Բժիշկ և դեղ ձրի։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Զալաթիա, Շարապ իսկէլէի փողոց, Լոյս Օթիլիէն գործակալութեան նախկին չէնքին դիմաց եւ Արապեան խանին վերև թիւ 24։ Ընդհ. գործակալ

ԹԷՕՏՕՐ ՔՈՒՐՄՈՒՉԻ

Cie RUSSIE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՃԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երեւեկուրկնեներ

Կիւեվ. Էշ. 6/19 Իզմպոլի, Սինոպ, Սամսուն, Օրթու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 30/12 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4էն։
Նշ. 30/12 Իզմիր, Պիրէան և Ադրիատիք. ժամը 10ին։
Եշ. 31/13 Օտեսա. ժամը 4էն։
Բ. 2/15 Սվլաւոգլ. ժամը 10ին։
Շբ. 2/15 Օտեսա. ժամը 10ին։
Նբ. 2/15 Տարանտէլ, Մարսիլիա, Իզմիր, Բիրօս, Հռոդոս, Մերսին, Իսքէնտերուն, Թրիպոլի, Պէրութ, Հայֆա, Նափա, Բաւսիա և Ադրիա. ժամը 4էն։

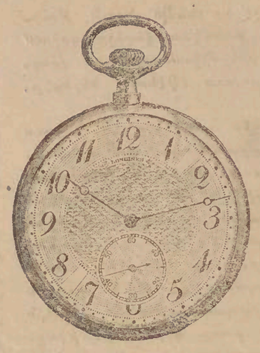

ԼՈՆԺԻՆ

Աշխարհիս միակ ամենարնտիր ժամացոյցը, պաշտօնապէս ընդունուած Միացեալ Նահանգներու եւ Իտալիոյ ծովային նախարարութիւններէն։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

Ինչո՞ւ կերթ ճաշակի և ուղիղ դատողութեան տէր ամէն գնորդ նախապատուութիւն կուտայ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցին. — Որովհետեւ ճշգրտութիւն, տոկունութիւն, նրբարուեստ աշխատութիւն և վայելչաձեւութիւն անոր գլխաւոր արժանիքը կը կազմեն՝ և լրջօրէն երաշխաւորուած են։ Ինչո՞ւ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցը ամէնէն բաղմաթիւ և ամենաբարձր վարձատրութեանց արժանացած է.—Որովհետեւ հիանալի կերպով կ'իրականացնէ արուեստին բոլոր կատարելագործումներն և իր նշանաւոր արդիւնքներով միշտ կը գերազանցէ համանման արտադրութիւնները։

5 մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերս (1885), Բարիզ (1889), Գրիւսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906)։
2 արտաքոյ մրցման, անդամ ժիւռիի.— Ժընէվ (1896), Թուն (1899)։
4 Սեռիի մրցանակներ, 35ի աւելի ուրիշ մրցանակներ Նեօշատելի դիտարանէն։
16 օխադրամներ.— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատէլֆիա, Անվերս Ամսթէրտամ, Զիքակօ, ևն., ևն.։

50—2

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷԶՎԷՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ Մեծ Շուկայ, Մանիֆազանլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի գաւառներէն սոյն վաճառատան բաղմաթիւ յաճախորդներէն, պէտք ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ դրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։

Ցիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ զոհարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիրա	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաքֆօ	1119
Մլքէթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Միքտաս	3557	Տերիս	1735
Անճէլս	1541	Տուրս	2383	Հորաթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիս	119
Աքիլոսքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէրց	595	Մոնդպէլլս		Սգէքս	1203
Գասանս	1822	Տինամս	504	Իակս	2354	Մուցիլլս	3419	Թասոս	1323
Գորտինս	1264	Կէրքս	3464	Իտանս	5540	Նէլքս	1933	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրիֆալս	4481	Էլասքաս	1520	Ճիլնս	1080	Օտիս	4100	Թաքիս	3327
Դէլլրս	1371	Էլսաքս	1841	Քիլնս	1053	Ինթիացիս	4036	Թոլէս	1470
Գալիքաս	1837	Ֆիլս	954	Քոլքիս	2307	Օրլանս	1535	Ուրպիս	242
Գարէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոմիս	1700	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գազ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէս	1053	Բոլս	510	Վոլս	1289
Զիքակս	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէքանթս	2272	Ռիալճա	3329	Վալթուցն.	2391
Սօսէթս	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Ռինալտս	1553	Տէաս	1350
Գոլոքաս	4235	Կիլանս	1143	Լորէնցս	3191	Ռոլլս	1613	Զէցս	1200
Գանէս	2905	Հօզս	1011	Մալմս	724	Ռօճէս	1789	Թորս	
Գարս	895	Կրանս	1695	Մաքէնզիս	1273	Բոզոքլիս	136	Մայօն	

Քլարս շոգենաւը, նաւապետ Պէլթինկ, ապրիլ 8ին, և Վիկտոր շոգենաւը, նաւապետ Հարպորտ, հոս հասած են։

Թորիս, նաւապետ Ֆարմ, մայիս 6ին և Քոլորս, նաւապետ Պրանթօն մայիս 17ին հոս կը սպասուին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՍՈՆ
Թիւ 22—24 Գալաթիա Մելլէթ խան Ղալաթիա։ 40

ԼԱ ՔՈՓՈԶ

Կերակուրներու պատրաստութեան մէջ լա քոֆոզի գործածութիւնը չատ աւելի նպաստաւոր է քան կարագը, ձէթը և արագը։ Միեւնոյն կերպով կը գործածուի,— ԲԱՑԱ ՄԷԿ ՔԱՆՈՒՊԷ

ՆՈՒԱՔ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

Լա Քոֆոզ բուսական զուտ և անարատ կարագ մըն է։

Լա Քոֆոզ, Մակնան եղբարց վաճառանիշով, մեծագոյն յանձնարարելի է առողջապահական տեսակէտով։ Բոլոր հիւանդանոցներուն մէջ կը գործածուի։ Մակնան եղբարց վաճառանիշով այս իւղը փնտռեցէք բոլոր գլխաւոր նպարավաճառներուն մօտ, վաճառման կեդրոնատեղի Զալաթիա, Մէկէնէճիողլու և Որդի վաճառատունը, Գալիս՝ Լէօն Սէյմէն, Լիմոնը լար փողոց, թիւ 53։

Ընդհ. գործակալ
75—57 Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՏԷՐՈՒՊԷԻ ԷՔՍԹՐԱ ՍՈՄԵՐ

Տէրուպէի էքսթրա ընտիր ծոմերը գնեցէք, որովհետև ոչ ծուխ կ'արձակեն և ոչ կը վազեն։ Այդ ծոմերուն պատրաստութեան համար մեծ խնամք տարուած է։ Գինն ալ աժան է։ Կը ծախուի գլխաւոր խանութպաններուն և Գալատայ, Բերայի ու Զալաթիոյ մեծ վաճառատուներուն քով։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Պալըգ Բազար, Նէվշէհիր խան, թիւ 9, Բօրլոլու և ընկերութեան մօտ։

Ընդհանուր գործակալ
75—47 Ս. ԱՄԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՕՍԻԼԻԹԷ ՄԻԻԹԻՒԷԼ ՖՐԱՆՍԷԶ

ՏԸ ԼԻՈՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՆԵՐ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ՅԱՏՈՒԿ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՆԴՐՕԼԻ ՏԱԿ

Լիոն, Օթել տը Վիլ փողոց, թիւ 77
ԱՄԵՆԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆԸ, ՈՐ 1909 ՄԱՅԻՍ 15ԻՆ ՈՒՆԷՐ

Բաժնեթէր 192,169
Մտորագրուած դրամագլուխ 215,573,800 ֆր.
Վճարուած դրամագլուխ 1,581,300 »

Վճարումներ 1 ֆր.էն սկսեալ. 100—500—1000 ֆր.ի և անկէ աւելի գումարներով ապահովագիրներ, 1—12 տարուան և աւելի պայմանաժամի մէջ վճարելի։
Ընդհ. գործակալ ԹՈՒՐԲԻՈՅ, ԵՂԻՊՏՈՍԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ, ՊԱԼԿԱՆԵԱՆ ԵՐԿՐԱՑ ՀԱՄԱՐ

ՖՐԱՆՍՍՈՓԹ ՏԷ ՔԱՓԷ

Գալաթիա, Սեռ-Բիեր խան, թիւ 25-26
Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալութեան դրամատուն՝ ԹՐԷՏԹԻ ԼԻՈՆԷ, Գալաթիա.
Դործնական գործակալներ կը փնտռուին տրուարձանները, օսմ. Նահանգներու և յիշեալ երկիրներու համար։ Նպաստաւոր պայմաններ։ 50—12

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳ. ԸՆԿ.

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ, իր մասնաւոր տեսչին մէջ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ։

Ընկերութեան դրամագլուխ, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	187,322,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	581,115,000 »
1908 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	83,232,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին. Արաբեան Խան Վօյվոտա, Գալաթիա։
Գալատայ գործակալութեան, Տիլսիզլուք խան, Աչբը Եկիչեր Ճաքմաքէսի, թիւ 26
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ 36

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 4/27 եւ 1320 Սեպտեմբեր 20 թուականի Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Գալաթիա, Նալը խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Բօօրէրթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հեռեւեալ հասցէներուն.

Գալիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Գանքայի Եէնի ճամի հրապարակ.
Զմիւռնիա, Մ. Ի. Սատաք, Նէշիլ իւլ Իսլամ խան, Գալանէ Գարա թիւ 10.
Գալիս, Ապաի պէյ և Ընկ. Վէրմէնիլիր փողոց.
Գալիս, Գ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Գալանէ Գարա Իպրիր փողոց.
Գասաբլանկա, Ալէքսանդր Անասթասիասի չուգայի հրապարակ.
Գասաբլանկա, Մ. Ա. Անդրիա, Մոսա ճաստէպէ.
Գրիգորական Էջ. Գալաթիա, Գալաթիոյ Գալաթիոյ Գ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Գանքայի Մեծ Փողոց.
Շէյլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքէրէ ճասատէպէ, թիւ 137.
Զալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Ռեսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիանց, կամրաբանի հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Թէլլէճեան էֆ.։
գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ

ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած բլալով՝ ելեքտրականութեան ու ցարդ Գալսոյ մէջ չգործածուած տաք օդի, տիպճանօսֆօրիի, պոռնֆօսֆօրիի, եօզօթիկսօսֆօրիի ու ամենէն նորագոյն մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը գործածէ՝ խուլութիւնը, գլխու պտոյտը ու հինցած ցաւերը, ակամէ խփալը ու ականջի, քիթի, բերանի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ եբեսի ու քիթի վրայ եղած ածեւութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց զգոնդուլեթեան, կատարելապէս կը չոչէ նորագոյն գործիքով մը, որուն շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու ներսոկիոյ մէջ բժշկուած բլալը կ'ապացուցանէ։

Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և առաց կոկորդի նշիկները (պատէմիք) կը հանէ, առանց արիւնահոսութեան իր մասնաւոր գործիքով։

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պահէ դարու, Համիտիյէ սիպիլի դէմ, Սբիկ Իւթիւեան դէղարանը. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շիրաքի ճամբայ, Թագսիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վկայեալ աղքատները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։

50—4

ԱՄԵՆ ԿՈՂՄ ՓՆՏՌՍՑԷ՛Ք

ՁԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿ ՀԱՆՆԱԾ

ՊԱՀԻՐԷ ԵՒ ՎԱՔԱՆ

Սիկառի առաջնակարգ եւ ընտիր

ԹՈՒՂԹԵՐԸ

ԲՈԼՈՐ ԾԽԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ՔՈՎ

ԿԸ ԳՑՆՈՒԻՆ 36-18

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏՄԱՆՆԵՐԸ

Գալսոյ համար Բօրթ Լօքալ տրկն. 108 ղր.
» » » վերցամս. 60 »
Գաւառներու համար տրկն. 108 »
» » վերցամսեայ 60 »
Արտասահմանի հմր. տարեկան 35 ֆր
» » վերցամսեայ 20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հաղորդի փոփոխման համար 2 ղրշ.։ բաժանորդները անպայման կանխիկ, ծանուցումներն առանձին կը տպակրուին. գրամ ղրկելու ամենագիւրին եւ աժան միջոցը Մանատրոմբն է։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

'ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆ (81)

ԳԼԵՆԷՍԱՆԴՐ ՏԷՔՍԱ

ԿՈՄՍ ՄՈՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

ԻՍ.

ԻՆ ԴՂԵԱԿԻՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

— Մոռցա՞ք էք թէ ո՛ր տարուան մէջ կը գտնուինք։

— Այո՛, աս գիշեր այնքան վախցայ որ չիչ մնաց խելքս պիտի կորսնցնէի, թէեւ ինչողութիւնս խանգարեցաւ, յարեց Տանթէս խնդալով. հեռեւաբար ձեզի կը հարցնեմ թէ ո՛ր տարուան փետր. 28ին մէջն ենք։

Ճիշդ տասնչորս տարի անցած էր Տանթէսի ձերբակալութենէն ի վեր։

Տանթէսը տարեկանին ինքն գդակը մտած և երեսունվեցէք տարեկանին դուրս եկած էր անկէ։

Ցաւագին ժպիտ մը անցաւ Էդմոնի շրթունքներուն վրայէն. մտովի հարցուց թէ ի՞նչ եղած էր Մէրսէյէս. իր բանտարկութեան միջոցին ան ենթադրած ըլլար էր որ մեռած էր ինքը։

Առելութեան չոգ մը փայլեցաւ Էդմոնի աչքերուն մէջ, այն երեք անձերուն վրայ խորհելով, որոնց պատճառաւ անքան երկար ու անօգոյշ բանտարկութիւն մը կրած էր։

Ու Տանկլարի, Ֆէլտիանի և Վիլֆորի դէմ երկինց անգութ վրէժի այն երդումը զոր ուխտած էր արդէն բանտին մէջ։

Սեմէկ ապատնալիք մը չէր այդ երդումը, որովհետեւ Մոնթէքրիստոյի ամենէն սրընթաց առագաստանաւը այդ պահուն չպիտի կրնար հասնիլ այն փոքր նաւուն հետեւէն, որ առագաստները պարզած, դէպի Լիվորնօ կը յառաջանար։

Ա.

ՄԱՔՍԱՆԵՆՖԵՐԸ

Տանթէս այդ նաւուն մէջ մէկ օր չանցուցած, արդէն իսկ հասկցած էր ո՛րուն հետ գործ ունենալը։ Ասանց աբբայ Ֆարիայի դպրոցին պատկանած ըլլալու, ճենովական այդ նաւուն՝ Ֆոսճո-Ամիլի արժանայարգ նաւապետը գրեթէ գիտէր բոլոր այն լեզուները, որոնք կը խօսուին Միջերկրական կոչուած մեծ լիճին շուրջը, արաբերէնէն սկսեալ մինչեւ գաւառական լեզուները. այդ պատճառաւ Թարգմանները հետ գործ չէր ունենար, որովհետեւ միշտ տաղակալի և երբեմն անգամ պահ մարդիկ կ'ըլլան. իր լեզուգիտութեան շնորհիւ հաղորդակցութեան մեծ դիւրութիւններ կ'ունենար թէ՛ ճամբուն վրայ հանդիպած նաւերուն, թէ՛ ծովեզերքին երկայնքը գտնուող փոքր նաւերուն և թէ անուն, հայրենիք ու որոշ գաղափար չունեցող մարդոց հետ, որոնցմէ միշտ կը գտնուին նաւահանգիստներու մերձակայքը հաստատուած քարտիներու սալաքարերուն վրայ։ Առանց ապրուստի խորհրդաւոր և թաքուն միջոցներով կ'ապրին. կարծես թէ ապրուստի այդ միջոցները Նախախնամութենէն կուգան ուղղակի կերպով, քանի որ ակներեւ օրապահիկ մը չունին։ Ինչպէս դիւրին է կռահել, Տանթէս մաքսանենդներու նաւու մը մէջ կը գտնուէր։

Այդ պատճառաւ նաւաստիները կասկածանքով ընդունած էր Տանթէսը. ծովեզերքի մաքսաւորներուն չատ ծանօթ էր, և իրարմէ ճարտար խորամանկութիւններ կը բանեցնէին իրարու դէմ. ուստի նաւաստիները սկզբան խորհած էր՝ որ Տանթէս մաքսային իշխանութեան մէկ գործակալն էր։ իր մտքը զրկուած, արհեստին գաղտնիքներէն մէկ քանին հասկնալու համար։ Բայց էմանիլի բրած փայլուն փորձը և նաւուն տուած ուղղութիւնը կատարեալ համոզում ներշնչեցին թէ կը սխալէր։ Սեռայ տեսնելով թեթեւ ծուխի մը գարգմանակի պէս ծփալը Իֆ դղեակին պարապին վերեւ ու լսելով պայթումի հեռաւոր ձայնը, պահ մը խորհած էր թէ իր նաւուն մէջ ընդունած էր այնպիսի անձ մը, որուն ի պատիւ թնդանօթ կ'արձակեն, ինչպէս թագաւորներուն մուտքին ու ելքին առեն. պէտք է ըսել որ այդ բանը նուազ մտահոգութիւն կը պատճառէր իրեն քան թէ մաքսային պաշտօնեայի մը ներկայութիւնը, եթէ առանկ մէկը ըլլար նորեկը. բայց այդ վերջին ենթադրութիւնը ընդհուպ անհետացած էր՝ նորեկ նաւաստիին կատարեալ հանդարտութիւնը տեսնելով։

Ուստի էմանոն առաւելութիւնը ունեցաւ գիտնալու թէ ի՞նչ տեսակ մարդ էր իր գործատէրը, մինչ այս վերջինը չէր գիտեր ո՛վ ըլլալը. ծերուկ նաւագը և ընկերները ամէն միջոց ի գործ կը դնէին՝ իր ինքնութիւնը հասկնալու համար. էմանոն հաստատ կեցաւ իր որոշման վրայ ու ոչ է խոստովանութիւն ըրաւ։ Շատ մը մանրամասնութիւններ տուաւ Նաբոլիի և Մալթայի վրայ, զորս Մարսիլիոյ պէս լաւ կը ճանչնար, և իր ինչողութեան պատիւ բերող հաստատամտութեամբ մը իր առաջին պատմութիւնը չփոխեց բնաւ։ Հեռաւորաբար, խորամանկ ճենովացին խաբուեցաւ էմանէլէն, որուն կը նպաստէին իր հեղամտամոլոր ընթացքը, նաւային փորձառութիւնը և մանաւանդ իր ճարտար պարակումը։

Մնաց որ, ճենովացի նաւաստիրը թերուս կը նմանէր այն ուշիմ մարդոց, որոնք պէտք եղածը չեն գիտեր և հաւատ կ'ընծայեն այն բաներուն միայն, ուր չան ունին։

Այդ փոխադարձ կացութեան մէջ Լիվորնօ հասան։

Էմանոն նոր փորձ մըն ալ ընելու էր, լաւ հանգնալու համար թէ տանջլորս տարի հոգը պիտի կրնար ճանչնալ ինքզինքը. բաւական ճշգրիտ գաղափար մը ունէր իր առաջին երիտասարդութեան վերայ. հիմա կ'ուզէր հասկնալ թէ ի՞նչ եղած էր չափահաս մարդը։ Իր ընկերներուն կարծիքով, իրեն կատարեալ էր. քանի անգամ Լիվորնօ հանդիպած ըլլալով, Սէն-Մէրմանտա փողոցը գտնուող սափրիչ մը կը ճանչնար։ Այդ մարդուն խանութը մտաւ, մօրուքը և մազերը կտրել տալու համար։

(Շարունակելի)